

Nefinancijsko izvještavanje

Krnjaić, Marina

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:654418>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-13**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

MARINA KRNJAIC

NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Diplomski rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

MARINA KRNJAIĆ

NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Diplomski rad

JMBAG: 0303072698, redovita studentica

Studijski smjer: Management i poduzetništvo

Predmet: Društveno odgovorno poslovanje

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Pula, 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Marina Krnjaić, kandidatkinja za magistra ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 28.09.2022.

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Marina Krnjaić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Nefinancijsko izvještavanje koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 28.09.2022.

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE	3
2.1. Razvoj društveno odgovornog poslovanja u Republici Hrvatskoj.....	4
2.2. Prednosti implementacije društveno odgovornog poslovanja	8
3. NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE	9
3.1. Financijsko izvještavanje	10
3.2. Pojmovno određenje	11
3.2.1. Motivi i koristi.....	14
3.2.2. Trendovi i izazovi.....	21
4. ZAKONODAVNI OKVIR ZA NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE	25
4.1. Europska Direktiva 2014/95/EU.....	26
4.2. GRI Standardi	29
5. NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE U HRVATSKOJ	38
5.1. Stanje nefinancijskog izvještavanja	38
5.2. Primjeri dobre prakse	45
5.2.1. Podravka d.d.....	46
5.2.2. Ericsson Nikola Tesla d.o.o.	51
5.2.3. Valamar Riviera d.d.....	54
5.3. Kritički osvrt.....	57
6. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE	58
6.1. Opis uzorka	58
6.2. Rezultati istraživanja	60
6.3. Kritički osvrt.....	67
7. ZAKLJUČAK	68
LITERATURA	70
POPIS TABLICA	75
POPIS SLIKA	75
POPIS GRAFIKONA	76
SAŽETAK	77
SUMMARY	78

1. UVOD

Dinamičnost današnjeg tržišta i posljedice neoliberalnih doktrina na društvo i okoliš, sve više usmjeravaju poduzeća na sagledavanje njihovog utjecaja i važnost uzimanja u obzir, osim ekonomskih i društvene i okolišne čimbenike, prilikom donošenja poslovnih odluka i aktivnosti u cijelosti. Zato se danas sve više budi svijest o važnosti izvještaja održivosti poduzeća, odnosno o nefinancijskom izvještavanju. Predmet rada je Nefinancijsko izvještavanje. Rad je posvećen prikazivanju nefinancijskog izvještavanja kroz razvoj i povijesti društveno odgovornog poslovanja, zakonodavnom okviru, prednosti i važnosti nefinancijskog izvještavanja. Cilj završnog rada je približiti čitateljima pojam nefinancijskog izvještavanja, prikazati stanje u Hrvatskoj te zašto je ono važno za poduzeća i njegove dionike.

Rad se, pored Uvoda i Zaključka, sastoji od šest poglavlja, U drugom poglavlju riječ je o društvenoj odgovornosti poduzeća, cilj teme je povezati nefinancijsko izvješće kao segment društveno odgovornog poslovanja (DOP). Objasnjeno je što je društveno odgovorno poslovanje, koje su koristi istoga te povijesni razvoj u Republici Hrvatskoj. Zatim se u trećem dijelu nastoji objasniti nefinancijsko izvještavanje, poveznica između financijskog i nefinancijskog izvještavanja, koje su prednosti za sve dionike, pa tako i za identificiranje rizika poduzeća, koje može dovesti do značajnih financijskih rizika, te na kraju izazovi i trendovi sa kojima se susreću poduzeća koja nefinancijski izvješćuju. U četvrtom dijelu riječ je o Zakonodavnom okviru za nefinancijsko izvještavanje, objašnjena je Europska Direktiva 2014/95/EU i dominantni GRI Standardi na koje se većina poduzeća oslanja pri izvještavanju o materijalnim temama. U petom dijelu nastoji se prikazati stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj, kakvi su trendovi i gdje ima prostora za razvoj, na primjerima dobre prakse nastoje se prikazati elementi koje bi izvješće trebalo sadržavati i mogućnost implementiranja društvene odgovornosti uz generiranje profita. U šestom poglavlju provedeno je istraživanje i temelji se na stavovima 65 ispitanika, sve u cilju ispitivanja važnosti i svjesnosti o čimbenicima održivosti.

Korištene metode pri izradi diplomskog rada jesu analiza, sinteza, komparacija, deskripcija, metoda sekundarnih istraživanja, metoda kompilacije, indukcija, povijesne i statističke metode. Korišteni izvori za prikupljanje podataka jesu stručna literatura, internet stranice vezane uz područje nefinancijskog izvještavanja i društvene odgovornosti poduzeća.

2. DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

Kroz četiri faze evolucijskog razvoja korporacija može se uvidjeti kako se društvena odgovornost razvila i implementirala u korporacije. Prva faza *Korporacija i dioničari* u kojoj je primarni cilj korporacije bio maksimiziranje bogatstva dioničara. Tržišno natjecanje, efikasnost i profit su u temeljima navedenog modela. *Korporacije i interesno utjecajne skupine*, opisuje fazu u kojoj postoje brojne interesno-utjecajne skupine i potrebno je uspostaviti ravnotežu između njihovih interesa. Treća faza naziva se *Korporacije i društvo*, u toj fazi je zaživio koncept korporativnog građanstva, pri čemu su briga za okoliš i druga etička pitanja dobila na značaju. Nadalje, od korporacija se očekuje da slijede principe etičkog poslovanja, a ne samo principe efikasnosti (maksimiziranje profita za dioničare). Zatim slijedi četvrta faza razvoja koja se naziva *Korporacije i održivi razvoj*, gdje se korporacije smatraju društvenim institucijama s dominantnim utjecajem na društvo. Od korporacije se očekuje da doprinose održivom razvoju društva, sukladno tome da prilagode svoje poslovanje te pronađu sinergiju između efikasnosti, etičnosti, brige za okoliš i društvene pravednosti. Ovo se u velikoj mjeri razlikuje od prve faze u kojoj se sagledavao odnos isključivo korporacija i dioničara kada je primarni cilj bio isključivo maksimiziranje bogatstva za dioničare.¹

Društvena odgovornost poduzeća (skraćeno DOP) postaje imperativ u poslovanju, pojavljuje se okvirno 60.-ih i 70.-ih godina prošlog stoljeća kao odgovor na tadašnju neoliberalnu doktrinu i mjere vezane uz poslovanje koje su imale negativan utjecaj na zajednicu i okoliš. Autori različito definiraju društveno odgovorno poslovanje, te je ovisna od razdoblja u kojem se primjenjuje, međutim ono što je zajedničko svim definicijama je naglasak na integraciju trostruke dimenzije koja uključuje brigu za gospodarstvo, društvo i okoliš. Hrvatska gospodarska komora definira društveno odgovorno poslovanje kao poslovanje tvrtka, koje osim strogo zakonom propisanih obveza, integriraju brigu za okoliš i društvo u sustav donošenja odluka.² Društveno odgovorno poslovanje smatra se oblikom ophođenja koje je gospodarstvo prihvatilo kao način iskazivanja, odnosno komuniciranja i prakticiranja vlastite odgovornosti.

¹Sharma S., Potreba za novim korporativnim modelom u novoj eri: Implikacije za financijski sektor, „Need for a New Corporate Model in a New Era: Implications for Financial Sector“, (2010.), Dostupno na [\(PDF\) Need for a New Corporate Model in a New Era: Implications for Financial Sector \(researchgate.net\)](#) (Pristupljeno 03.03.2022.)

²Hrvatska gospodarska komora, O projektu Indeks DOP-a, (2010.), Dostupno na [Društveno odgovorno poslovanje \(hgk.hr\)](#), (Pristupljeno 03.03.2022.)

Primjena je najviše vidljiva u područjima koja su resursno osiromašena, ali i u sektorima u kojima postoji veliki krug interesno-utjecajnih skupina. DOP predstavlja metodologiju ili alat kojim organizacije mjere svoje aktivnosti, raznim čimbenicima i kriterijima u odnosu na njihov učinak na društvo i okoliš. Organizacije time pokušavaju nadomjestiti nedostatke tržišne ekonomije, koja troškove eksternalija koje se očituju u okolišnim zagađenjima poput ispuštanja emisija u okoliš te različitim negativnim društvenim učincima poduzeća, prepušta društvu.³ Neki podaci ukazuju na to da se DOP zapravo koristio za svrhe oglašavanja, jer stvarnih podataka o financijskim sredstvima koja se ulažu u društveno odgovorno poslovanje, o znanju zaposlenika, o praksi DOP-a, stvarnim mjerljivim rezultatima i djelatnostima kompanija nije bilo. Problem predstavlja nerazumijevanje DOP-a od strane raznih dionika, a pogotovo poduzeća. Dosta poduzeća poistovjećuju društveno odgovorno poslovanje s donacijama i sponzorstvima, što nije sama suština DOP-a, pogotovo ukoliko se radi o situacijama u kojima su korporacije izričito neodgovorne prema zaposlenicima, potrošačima, lokalnoj zajednici ili okolišu.⁴

2.1. Razvoj društveno odgovornog poslovanja u Republici Hrvatskoj

Začetci DOP-a u Hrvatskoj pronalaze se kod hrvatskih renesansnih filozofa, koji su definirali i teorijski obradili ekonomiju te isticali vrline i dužnosti poslovnih ljudi. Tijekom 20. stoljeća u Republici Hrvatskoj DOP se različito manifestirao. Do 1945. godine na snazi je bio sustav slobodnog poduzetništva i slobodne konkurencije, DOP je bio vezan samo uz udruženja obrtnika i neke oblike sindikalizma. Nakon 1945. pa do 1991. DOP je bio zanemaren iz dva razloga. Prvi razlog je bio ekonomskog karaktera, kako je vladao ekonomski sustav koji u pravilu nije dopuštao privatno vlasništvo nad poslovnim subjektima. Mnogim vlasnicima tvornica i velikih seoskih imanja bilo je sve oduzeto, sve su kompanije bile nacionalizirane i njima su gospodarili članovi jedine stranke koja je bila dopuštena tada. Vjerovalo se da je socijalistički sustav pravedan u odnosu na kapitalizam koji je nepravedan i da nema nikakve potrebe za DOP-om. Drugi razlog je bio taj što su postojali sindikati, koji su štitili temeljna prava i borili se za bolje uvjete rada. Iako je bilo puno primjera društveno neodgovornog ili neetičkog poslovanja, one

³Matešić M, Pavlović D., Bartoluci D., Društveno odgovorno poslovanje, Zagreb, (2015.) Dostupno na [981956.DOP.pdf \(irb.hr\)](#), str. 10, (Pristupljeno 05.03.2022.)

⁴Jalešnjak B., Krkač K., Poslovna etika, korporacijska društvena odgovornost i održivost, Zagreb, (2016.) 2. izdanje, str. 341.-342.

su se prikrivale. Nakon osamostaljena 1991. godine i Domovinskog rata od 1991. do 1995. pa do danas postojali su preduvjeti za pojavu društveno odgovornog poslovanja i ono se pojavljivalo postupno, dobrim dijelom tako što su se strane kompanije koristile tim pojmom i načelno su se oglašavale kao društveno odgovorne i prijateljski raspoložene prema okolišu. Denacionalizacija i privatizacija hrvatskih kompanija, banaka i drugih institucija, iako je bila provedena zakonski, ipak je u dosta slučajeva bila neodgovorna i neetična.⁵

Važan događaj prilikom implementacije DOP-a u Hrvatskoj, je samo osnivanje Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (HR PSOR), 1997. godine na temelju potpisanog memoranduma o razumijevanju sa Svjetskim poslovnim savjetom za održivi razvoj (World Business Council For Sustainable Development - WBCSD). HR PSOR je osnovalo osamnaest hrvatskih poduzeća koja su se zapravo obvezala ne samo primjenjivati već i promicati održivu praksu u poslovanju s ciljem zaštite okoliša i postizanja održivog razvoja Republike Hrvatske. Nadalje 2001. godine započinje proces europskih integracija i potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska je dobila status zemlje kandidatkinje u lipnju 2004., tada se jača interes za prakse kakve promiče i europski politički i tržišno-ekonomski model.⁶ Društveno odgovorno poslovanje u Europskoj uniji (EU) preneseno je iz Sjedinjenih Američki Država (SAD) i djelomično preko modela Ujedinjenih naroda (UN), ali je prilagođen ekonomskim i društvenim raznolikostima država članica EU. Modeli poslovanja u EU su slobodno-tržišno orijentirani, ali ipak socijalno i okolišno osjetljivi. Glavni gradovi država članica su takozvani otvoreni muzeji, raznolikost europskog kontinenta i kultura je jedinstvena. Potrebno je da se društveno odgovorno poslovanje prilagođava različitim kulturama i običajima jer sam DOP znači i odgovornost za lokalnu zajednicu, a u Europskoj Uniji su one vrlo snažne.⁷ Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju sva mjerila na razini Europske unije odnose se i na Hrvatsku, te se mora provoditi zajednička politika društveno odgovornog poslovanja.

⁵loc.cit.

⁶Filantropija, Društveno odgovorno poslovanje DOP, (2016.), Dostupno na [Filantropski fond - Zajedno za zajednicu \(filantropija.hr\)](https://www.filantropija.hr/) (Pristupljeno 08.08.2022.)

⁷Jalešnjak B, K. Krkač, op.cit., str. 339.-340.

Krajem 2004. godine održana je prva Nacionalna konferencija o DOP-u zvana Agenda 2005., u kojoj su definirana osnovna područja djelovanja i moguća poboljšanja u društveno odgovornim praksama hrvatskih tvrtki, istaknut je prijedlog osnivanja Zajednice za društveno odgovorno poslovanje u okviru Hrvatske gospodarske komore, te prijedlog izrade metodologije za procjenu i vrednovanje društveno odgovornih i održivih praksi tvrtki.⁸ Na konferenciji se okupilo oko 150 istraživača i poduzetnika bio je to jedan od važnih primarnih koraka koji je omogućio formuliranje zajedničkih prioriteta za razvijanje DOP-a u Hrvatskoj. Primarna faza društvene odgovornosti u poslovanju u Hrvatskoj se uglavnom oslanja na praksu u području zaštite okoliša. Kasnije se interes poduzeća proširio na ljudske resurse i brigu o lokalnoj zajednici. Zajednica za DOP Hrvatske gospodarske komore započela je s radom 2006. godine. Ciljevi Zajednice su podizanje znanja i svijesti o društveno odgovornom poslovanju u svim sektorima društva, promicanje kodeksa poslovne etike unutar poslovnih subjekata te organizacija sustavne edukacije i savjetovanja u svrhu unaprjeđenja i razmjene dobre prakse iz Hrvatske, EU i svijeta. Lokalna mreža Global Compact Hrvatske osnovana je 2007. godine i broji preko pedeset članica, najviše se usmjerila na pitanja okoliša i borbe protiv korupcije. Global Compact Hrvatska dio je strateške inicijative Ujedinjenih naroda (UN) za uvođenje društveno odgovornog poslovanja, temelji se na deset osnovnih načela iz područja ljudskih prava, prava radnika, okoliša i borbe protiv korupcije. Svakako najvažniji i prepoznatljiv alat u promicanju DOP-a je metodologija za rangiranje poduzeća prema uspješnosti u DOP-u, Indeks društvene odgovornosti, koji su razvili domaći stručnjaci i na temelju kojeg HR PSOR i Hrvatska gospodarska komora već godinama dodjeljuju nagrade najboljim hrvatskim poduzećima u području DOP praksi.⁹ 15. studenog 2006. godine potpisan je Sporazum o suradnji između Hrvatske gospodarske komore i Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (HR PSOR). Svrha Sporazuma prvenstveno je bila razvoj navedene metodologije u svrhu vrednovanja društveno odgovornih praksi članica Hrvatske gospodarske komore i Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj te osmišljavanje nagrade, koja bi se dodjeljivala na godišnjoj razini. Realizacija inicijative ostvarena je kroz projekt pripremljen i osiguran zajedničkom suradnjom HGK i HR PSOR-a u travnju 2007. godine. Podršku projektu

⁸Hrvatska gospodarska komora, O projektu Indeks DOP-a, op.cit.

⁹Filantropija, (2016.), op.cit.

pružio je i Program Ujedinjenih naroda za razvoj (United Nations Development Programme - UNDP) Hrvatska, koji je osigurao dolazak stručnjaka iz jedne od vodećih organizacija poslovnog svijeta u Velikoj Britaniji, jedna od njih je upravo “Poslovanje u zajednici” (Business in the Community). Financijska sredstva za projekt izrade metodologije osigurana su putem Akademije za obrazovni razvoj (Academy for Educational Development - AED-a). Cilj projekta bio je popularizirati društveno odgovorno poslovanje u RH, u smislu jačanja tržišne pozicije poduzeća i izgradnje dobre reputacije, kroz sve segmente poslovanja. Uprava i menadžment poduzeća imaju posebnu odgovornost da kroz sve poslovne procese osiguraju profitabilnosti, pravodobno upravljanje okolišem i zajednicom, ne isključujući ključne zainteresirane dionike. Metodologija definira niz kriterija za ocjenjivanje dobrovoljnih praksi hrvatskih poduzeća u šest područja, a to su ekonomska održivost, uključenost društveno odgovornog poslovanja u poslovnu strategiju, radna okolina, zaštita okoliša, tržišni odnosi i odnosi sa zajednicom.¹⁰ Zatim je 2015. godine osnovan Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP). IDOP je istraživačko-savjetodavna organizacija usmjerena na razvoj društvene odgovornosti poduzeća i promociju nefinancijskog izvještavanja kroz nezavisno istraživanje, savjetovanje i prikaz dobrih praksi na području Republike Hrvatske, educiran je od strane certificiranog GRI programa (vidi str. 34).¹¹

¹⁰Hrvatska gospodarska komora, Razvoj projekta Indeks DOP-a, (2010.), Dostupno na [Povijest projekta « Društveno odgovorno poslovanje \(hgk.hr\) »](#) (Pristupljeno 20.07.2022.)

¹¹ Institut za društveno odgovorno poslovanje, IDOP tim, (2022.), Dostupno na [\(Institut za društveno odgovorno poslovanje - IDOP\)](#) (Pristupljeno 05.03.2022.)

2.2. Prednosti implementacije društveno odgovornog poslovanja

Društveno odgovorno poslovanje može prvenstveno pomoći tvrtkama da ostvare održiv rast, što je u današnjici sve bitnije budući da se okolina mijenja dinamičnom brzinom. Sudjelovanje poduzeća u društvenim inicijativama može pružiti razne koristi, ono gradi održivi imidž i privlači osviještene potrošače, potencijalne nove potrošače, razne interesno-utjecajne skupine poput investitora, financijskih analitičara i poslovnih partnera te pomaže i u godišnjim izvješćima i sredstvima informiranja.¹² Između ostalog, društveno odgovorno poslovanje djeluje dobro i na zaposlenike, postojeće klijente, dioničare i članove upravnih odbora, što direktno utječe na njene krajnje rezultate. "Poslovanje za društvenu odgovornost" (Business for Social Responsibility) pruža tvrtkama informacije, instrumente, trening i savjetodavne usluge, koje se tiču povezanosti korporativne društvene odgovornosti sa poslovanjem i strategijama. Na osnovu istraživanja provedenog od strane organizacije Business for Social Responsibility, zaključeno je kako su organizacije (profitne i neprofitne) društveno odgovornim poslovanjem ostvarile niz koristi, kao što su

- povećani udio na tržištu,
- jačanje pozicije brenda,
- jačanje korporativnog imidža i utjecaja,
- jačanje sposobnosti za privlačenje, motiviranje i zadržavanje zaposlenika,
- smanjenje troškova poslovanja te
- povećanje privlačnosti tvrtke za investitore i financijske analitičare.¹³

Prakse DOP-a podrazumijevaju da korporacija usvaja i samostalno primjenjuje poslovne prakse i investicije koje podržavaju društvene ciljeve radi unaprjeđenja dobrobiti zajednice i zaštite životne okoline. Glavne karakteristike takvih praksi uključuju fokusiranje na one aktivnosti koje ne nameće zakonska regulativa.¹⁴

¹²Kotler P., Lee N., Društveno odgovorno poslovanje (Suvremena teorija i najbolja praksa), Zagreb, (2011.) II. izdanje, str. 22.

¹³loc. cit.

¹⁴ibidem., str. 201.

3. NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Ljudske aktivnosti utječu na razne promjene koje se odražavaju na cjelokupni okoliš i društvo te aktivnosti dovode do gubitka biološke raznolikosti, globalnih klimatskih promjena, raznih vrsta onečišćenja i drugih negativnih utjecaja. Sukladno tome razvijeno je zeleno i održivo poslovanje, kako bi se potaknulo poduzeća na održivo upravljanje koje je suočeno s izazovima današnjice. Donositelji odluka izvan i unutar tvrtke trebaju poslovna izvješća jer ona pružaju informacije o poslovnim aktivnostima tvrtke. Sustav poslovnog izvještavanja trebao bi uključivati financijska i nefinancijska izvješća koja su međusobno povezana i čiji je cilj pružiti integrativan i sveobuhvatan pregled poslovnih aktivnosti tvrtke, njihovih rezultata i posljedica za ekonomiju, društvo i okoliš.¹⁵

Stvaranje vrijednosti za dionike širok je koncept, koji istovremeno usklađuje različite interese određenih skupina dionika. Tvrtka samostalno mora brinuti o zajednici i okolišu u području na kojeg djeluje jer njeno poslovanje je takvo da koncept nefinancijskog izvještavanja ujedno predstavlja i temelj održivog poslovanja. Prema tom konceptu, poslovni rezultati promatraju se kao funkcija ravnoteže između ekonomskih, društvenih i ekoloških aspekata poslovne aktivnosti. Razlog tome je taj što tvrtke svoje poslovne aktivnosti obavljaju u okruženju u kojem postoje brojni međuodnosi i odnosi.¹⁶ Radi negativnih utjecaja, promjena spomenutih na početku teksta, sve više poduzeća primorano je na razmišljanje o održivosti i u skladu s time na izradu nefinancijskog izvješća. Strateškim usklađivanjem osnovnog poslovanja i procesa samog upravljanja može se podići svijest i pomoći pri usmjeravanju poslovanja prema održivijim praksama.¹⁷ Nadalje, integrirano izvještavanje obuhvaća i prelazi teorijsko određenje tradicionalnog korporativnog izvještavanja, te omogućuje praćenje cijelog niza čimbenika koji utječu na materijalna, nematerijalna, financijska i nefinancijska sredstva korporacija. Takva izvješća pružaju čvrst temelj za

¹⁵Osmanagić Bedenik N., Barišić P., Nefinancijsko izvještavanje: Teoretski i Empirijski dokazi, "Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence", (2019.), Dostupno na [Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence | IntechOpen](#) (Pristupljeno 05.04.2022.)

¹⁶loc.cit.

¹⁷Institut za društveno odgovorno poslovanje, Izvještavanje o održivosti - Kako vam možemo pomoći?, (2022.), Dostupno na [Izvještavanje o održivosti-Kako vam možemo pomoći? - IDOP](#) (Pristupljeno 05.04.2022.)

komuniciranje korporacijskih procesa, vrijednosti i promicanje integriranog upravljanja u cijeloj organizaciji.¹⁸

3.1. Financijsko izvještavanje

Korisnici financijskih izvještaja jesu unutarnji i vanjski, najznačajniji unutarnji korisnici jesu menadžeri tvrtke, te vanjski dionici koje čine investitori, potencijalni investitori, obveznici, sigurnosni analitičari, dobavljači, bankarske institucije, regulatorna tijela i šira javnost. Dakle to su skupine dionika koji za donošenje odluka koriste financijska izvješća. Potencijalni investitori koriste financijska izvješća kao pomoć u odlučivanju hoće li kupiti dionice, odnosno da li će uložiti svoj novac u tvrtku, proizvod ili uslugu. Dobavljači mogu koristiti financijska izvješća kako bi odlučili hoće li prodati, dobavljati svoje sirovine kompaniji na kredit.¹⁹ Sindikati koriste financijska izvješća za pomoć pri utvrđivanju svojih zahtjeva kada pregovaraju u ime zaposlenika. Uprava može koristiti financijska izvješća kako bi odredila profitabilnost samog poduzeća. Potražnja za financijskim izvještajima uvijek postoji jer korisnici vjeruju da im izvješća pomažu u donošenju raznih odluka.²⁰

"Sukladno odredbama članka 19. Zakona o računovodstvu (Narodne novine, br. 78/15, 120/16, 116/18, 42/20 i 47/20, u daljnjem tekstu: Zakon) poduzetnici i druge pravne i fizičke osobe iz članka 4. stavka 3. Zakona dužni su sastavljati godišnje financijske izvještaje u obliku, sadržaju i na način propisan Zakonom i na temelju njega donesenim propisima. Godišnji financijski izvještaj obuhvaća: Izvještaj o financijskom položaju (bilanca), Račun dobiti i gubitka, Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama kapitala, Bilješke uz financijske izvještaje."²¹ Uz sve veću svjesnost štetnog utjecaja poslovnih aktivnosti na okoliš i zajednicu, uz klasično financijsko izvještavanje javlja se i potreba za oblikom izvještavanja koji bi bio direktno vezan uz prikaz aktivnosti i odluka poslovanja poduzeća, način na koje one utječu na navedene čimbenike, te što konkretno

¹⁸loc.cit.

¹⁹Gibson H. C., Financijsko izvješće i analiza (korištenje financijskih, računovodstvenih podataka), "Financial Reporting & Analysis (Using Financial Accounting Information)", XI. izdanje, LEAP Publishing Services, Inc., Sveučilište Toledo, (2009.), str. 18, Dostupno na https://zu.edu.io/UploadFile/Library/E_Books/Files/LibraryFile_91615_13.pdf (Pristupljeno 10.04.2022.)

²⁰loc.cit.

²¹Republika Hrvatska Ministarstvo financija, Financijski izvještaji, <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/financijski-sustav/financijski-izvjestaji-i-nefinancijsko-izvjesce/financijski-izvjestaji/2360> (Pristupljeno 10.04.2022.)

poduzimaju kako bi poboljšali eventualno smanjili negativan utjecaj, zato je važan nefinancijski izvještaj.

3.2. Pojmovno određenje

Nefinancijsko izvještavanje ili izvještavanje o održivosti koristi se za mjerenje, razumijevanje i komuniciranje ekonomske, ekološke, društvene i upravljačke izvedbe korporacija diljem svijeta.²² Kako kroz godine raste važnost izvještavanja o politikama vezanih uz ekološke i društvene promjene, javljaju se razne inicijative i dokumenti koji pomažu u postavljanju ciljeva, davanju jasnijih smjernica što činiti i kako se ponašati, a sve u svrhu smanjenja negativnih učinka. Najvažniji strateški dokument koji uređuje ovo područje je Program za održivi razvoj 2030. Ujedinjenih naroda, koji je sažet u 17 Globalnih ciljeva održivog razvoja. Obveza doprinosa ostvarenju Ciljeva, osim na zemlje članice UN-a, postavljena je i na poslovne organizacije. U većini zemalja, tako i u Hrvatskoj, izvještavanje o održivosti za određene gospodarstvenike je dobrovoljno. Unatoč tome, praksa izvještavanja brzo se širi među velikim međunarodnim kompanijama, posebice u Europi. Kompanije, članice Svjetskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (WBCSD-a) dužne su izrađivati izvještaje o održivosti. Takva obveza vrijedi i u nekim europskim državama (primjerice u Francuskoj i Danskoj).²³ Izvještaj je zapravo pokazatelj svijesti, samosvijesti i odgovornosti kompanije. U svijetu je priznato kao mjerilo njene ukupne vrijednosti. Predstavlja ulog u komunikaciju s dionicima, u razmjenu znanja i iskustva. To je put prema priznanju, razumijevanju i uvažavanju u javnosti. Kako bi nefinancijsko izvještavanje bilo korisno za kompanije i društvo, izvještaji zahtijevaju stalno praćenje stanja što je preduvjet za ocjenjivanje, usporedbu i planiranje poboljšanja.²⁴

²² Osmanagić Bedenik N., Barišić P., op.cit.

²³ Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, Nefinancijsko izvještavanje, (2022.), Dostupno na [Nefinancijsko izvještavanje- HRPSOR](#) (Pristupljeno 10.04.2022.)

²⁴loc.cit.

Slika 1. Ciljevi održivog razvoja

Izvor: Odgovorno hr., 17 ciljeva održivog razvoja – Agenda UN 2030, (2016.), [17 ciljeva održivog razvoja - AGENDA UN 2030. • odgovorno.hr - društvena odgovornost / DOP / Dobra Hrvatska](#)

Slika 1. predstavlja sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, SDGs), prije spomenutih u tekstu oni su novi, univerzalni ciljevi i pokazatelji za koje se očekuje da će ih članice Ujedinjenih naroda koristiti u kreiranju svojih programa i politika u sljedećih osam godina.²⁵

Nefinancijsko izvješće je alat koji pomaže poduzećima u provedbi društveno odgovornog poslovanja. Poduzeća svojim poslovanjima u današnjici imaju sve izraženiju ulogu u utjecaju na različita područja, bilo to direktno ili ne, neka od tih područja jesu gospodarstvo, društvena i ljudska prava, te zdravlje zajednice u kojoj djeluju.²⁶ Neoliberalna politika provođena 60.-ih godina 20. stoljeća, utjecala je na način poslovanja poduzeća, u tom smislu, većina poduzeća vodila su se politikom "The bussines of business is bussines M.Friedmana".²⁷ Takva vrsta poslovanja direktno je utjecala na to da poduzeća gledaju isključivo profit, zanemarujući sve ostale čimbenike

²⁵Institut za društveno odgovorno poslovanje, 17 Ciljeva održivog razvoja, (2022.), Dostupno na [17 Ciljeva održivog razvoja - IDOP](#), (pristupljeno 08.09.2022.)

²⁶Institut za društveno odgovorno poslovanje, Što je nefinancijsko izvještavanje ili izvještavanje o održivosti?, (2022.), Dostupno na <https://idop.hr/sto-je-nefinancijsko-izvjestavanje-ili-izvjestavanje-o-odrzivosti/> (Pristupljeno 12.4.2022.)

²⁷Friedman M., Društvena odgovornost poslovanja je povećati svoju dobit, "The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits, The New York Times Magazine", (1970.), Dostupno na [A Friedman doctrine-- The Social Responsibility Of Business Is to Increase Its Profits - The New York Times \(nytimes.com\)](#) (Pristupljeno 12.04.2022.)

poput ljudskih prava te okoliša. Nakon nekog vremena, opažene su negativne posljedice takvog poslovanja, naknadno se nastoje regulirati pravila tržišta. Vrsta poslovanja vođena samo profitom djelovala su destruktivno na ljude, zajednice i okoliš. Upravo zbog navedenih razloga, postepeno se razvija društveno odgovorno poslovanje i uz to nefinancijski izvještaj, koji sadrži nefinancijske informacije, to su informacije o okolišu, društvu i upravljanju, poznate pod akronimom ESG (Environmental, Social and Governance) informacije, zauzimaju holističko stajalište da se održivost proteže izvan pitanja samo zaštite okoliša.²⁸

Okolišna pitanja odnose se na aktualne i predvidljive učinke poslovanja poduzeća na okoliš ta pitanja uključuju primjerice uporabu obnovljivih i neobnovljivih izvora energije, emisiju stakleničkih plinova, uporabu vode u poduzeću te što se konkretno poduzima u skladu sa navedenim pitanjima onečišćenja. Društvena i kadrovska pitanja odnose se na jamčenje jednakosti spolova, provedbu temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada, uvjete rada, poštivanje prava radnika na informacije i savjetovanje, poštivanje prava sindikata, zdravlje i sigurnosti na poslu, dijalog s lokalnim zajednicama i na mjere poduzete radi osiguravanja zaštite i razvoja zajednica. Nefinancijske informacije uključuju informacije o načinima na koja se sprečavaju kršenja ljudskih prava, i borbu protiv korupcije i podmićivanja važećim instrumentima.²⁹ Važno je sve navedene aspekte uzeti u obzir prilikom poslovanja, iako se većinom poduzeća fokusiraju na aspekt okoliša, ostali aspekti nisu manje bitni, i danas u 21. stoljeću postoje poduzeća koja zanemaruju osnovna ljudska prava poput zdravlja, sigurnosti zaposlenika i nediskriminacije. U Hrvatskoj možda ne koliko u manje razvijenim zemljama, međutim ne možemo zanemariti činjenicu da još uvijek postoje neetične prakse poslovanja diljem svijeta. Društveni aspekt izvještavanja čine relevantni pokazatelji s pomoću kojih poduzetnik evaluira utjecaj svojeg poslovanja te utjecaj svojih proizvoda i usluga na društvo, poput društvenog ulaganja poduzeća, njegovu uključenost u razvoj lokalne zajednice te pitanja ljudskih i radnih prava. Okolišni aspekt izvještavanja čine relevantni pokazatelji s pomoću kojih poduzetnik evaluira utjecaj svojega poslovanja te utjecaj svojih proizvoda i usluga na okoliš,

²⁸Peterdy K., ESG Okoliš, društvo i upravljanje – pregled i okvir, “ESG Environmental, Social and Governance – Overview and Framework”, (2022.), Dostupno na [ESG \(Environmental, Social and Governance\) - Overview and Framework \(corporatefinanceinstitute.com\)](https://www.corporatefinanceinstitute.com) (Pristupljeno 12.04.2022.)

²⁹Institut za društveno odgovorno poslovanje, Što je nefinancijsko izvještavanje ili izvještavanje o održivosti? (2022.), Dostupno na <https://idop.hr/sto-je-nefinancijsko-izvjestavanje-ili-izvjestavanje-o-odrzivosti/> (Pristupljeno 12.4.2022.)

poput tehnologije proizvodnje i učinkovitosti iskorištavanja prirodnih resursa. Ekonomski aspekt izvještavanja predstavlja sve relevantne pokazatelje uz čiju pomoć poduzetnik ostvaruje financijski profit, dok okolišni i društveni aspekti sadržavaju sve relevantne pokazatelje koji utječu ili mogu utjecati na ekonomski aspekt ili financijsku uspješnost poslovanja.³⁰

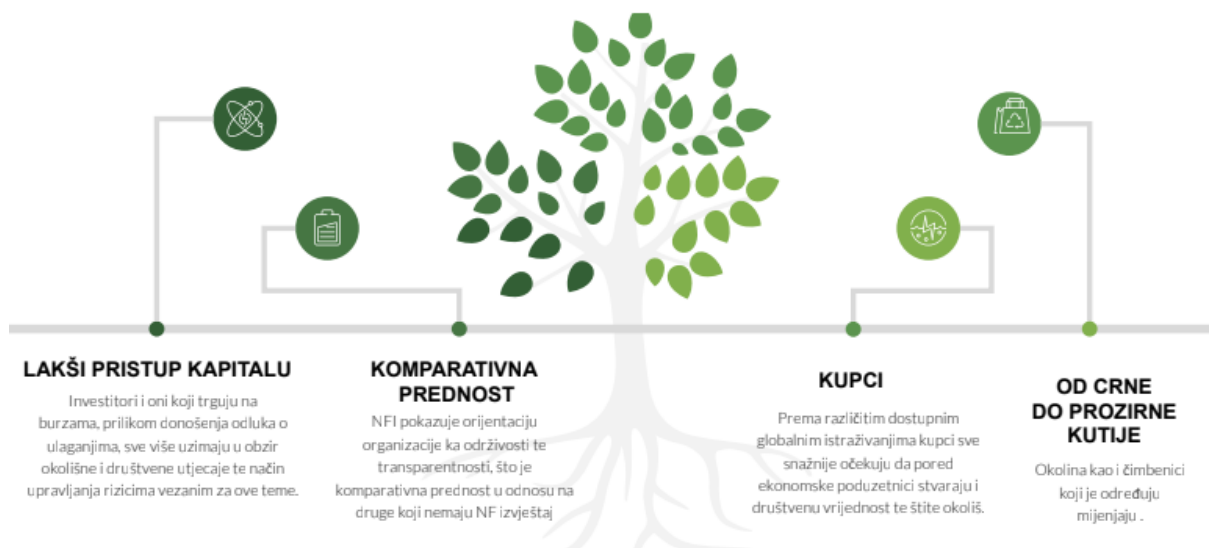
3.2.1. *Motivi i koristi*

Prednosti nefinancijskog izvještavanja za tvrtke su brojne. Jedan od primarnog razloga temelji se na upravljanju poslovnim rizicima. Investitori i potencijalni poslovni partneri nefinancijsko izvješće shvaćaju kao vrlo važnu ulogu u poslovnim raspravama. Financijski direktori mogu upravljati rizicima održivosti i stvoriti dugoročnu vrijednost, okolišni, socijalni i gospodarski rizici (ESG) sve više zahtijevaju pozornost glavnih financijskih službenika. Poduzeća koja se ne bave tim pitanjima mogu biti znatno unazađena na tržištu jer ti takozvani predfinancijski rizici postaju ključni za poslovne strategije diljem svijeta. Rizici vezani uz održivost nisu samo zabrinutosti kojima se treba upravljati, oni također mogu potaknuti performanse i pomoći u izgradnji i zaštiti brenda tvrtke. Upravljanje ekološkim resursima može pomoći u izbjegavanju prekida poslovanja, baš kao što upravljanje radnom snagom pomaže izbjeći prekretnice ili razumijevanje opskrbnog lanca tvrtke može pomoći u smanjenju rizika od oštećenja brenda tvrtke.³¹ Danas možemo uočiti trend, u kojem zaposlenici u velikom broju napuštaju radna mjesta zbog nezadovoljstva na istome, nekada su se radnici zaposlili i proveli dugi niz godina u istoj tvrtki, međutim danas se ponuda poslova sve više povećava, ljudi otkrivaju alternativne mogućnosti rada i zarade, postaje sve teže zadržavati zaposlenike, što direktno utječe na veliku fluktuaciju, a fluktuacija za sobom nosi skrivene troškove. Radnici su najbitniji element poslovanja, jer su oni pokretači istog. Zato je veoma bitno kako se tvrtke ophode prema svojim zaposlenicima.

³⁰loc.cit.

³¹Araluce F., Koristi nefinancijskog izvještavanja, nastavljajući s usklađenošću, "Benefits of non-financial reporting, going ahead the compliance", (2018.) Dostupno na [Benefitsof non-financialreporting, going ahead the compliance – dReport in English](#)

Slika 2. Primarne prednosti nefinancijskog izvještavanja

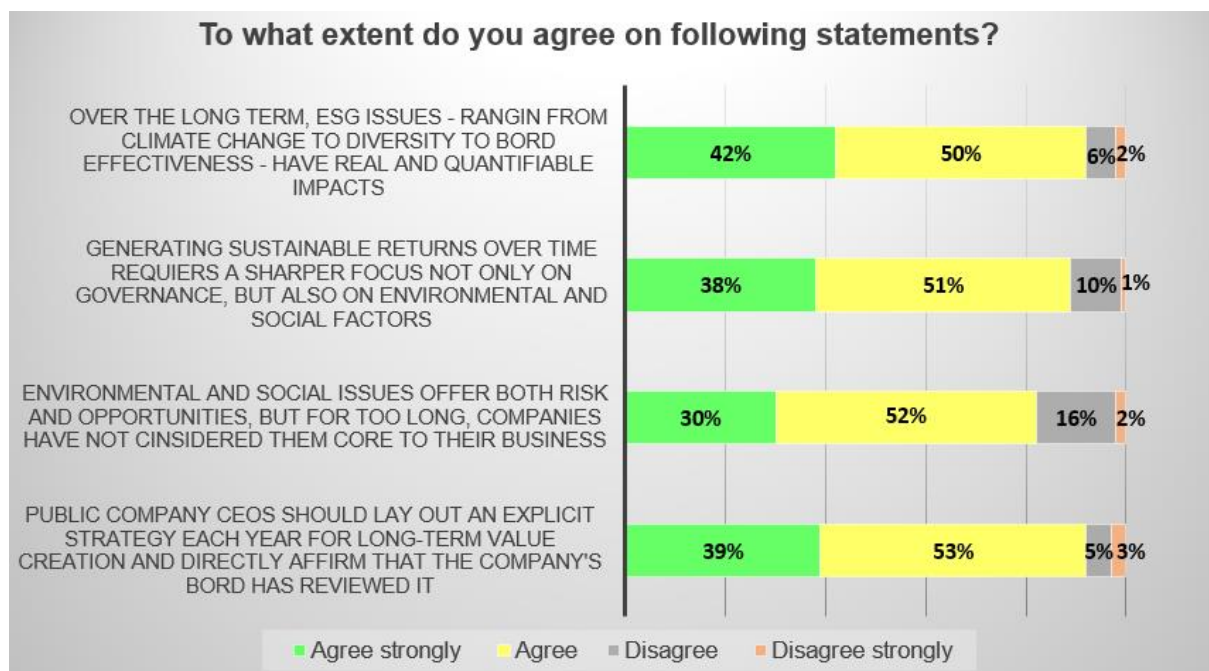
Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017. i 2018. godinu, (2019.), Dostupno na [Nacionalna studija NFI 2017:18.pdf - Google Drive](#)

Da nefinancijsko izvještavanje ima sve veću važnost za investitore, dokazuju razna istraživanja i studije. Tvrtke članice Ernst&Young iz višegodišnjeg istraživanja ESG izvještavanja zaključuju da postoji globalni trend prema povećanom interesu za nefinancijske informacije od strane investicijskih stručnjaka. No, pitanje na koje se i dalje nastoji odgovoriti je utječu li ESG informacije, u konačnici, na odluke investitora. U svakom od posljednje tri godine, istraživanje koje je proveo Ernst&Young zabilježena je sve veća važnost ESG čimbenika prilikom donošenju odluka investitora širom svijeta. Investitori ukazuju veliku podršku temama povezanim s ESG-om, smatraju da su najveći čimbenici koji motiviraju tvrtke da prijavljuju nefinancijske ili ESG informacije sam ugled tvrtki koji se direktno odražava na potrošače. Većina investitora vjeruje da tvrtke ne otkrivaju nefinancijske informacije koje predstavljaju rizike i koji bi potencijalno mogli utjecati negativno na njihovo poslovanje. Unatoč sve većoj važnosti nefinancijske uspješnosti i objava, investitori ukazuju na problematiku izvještavanja okolišnih i društvenih čimbenika na neformalnoj, a ne strukturiranoj osnovi. Nefinancijska uspješnost ima ključnu ulogu, u odlukama o ulaganjima, za većinu investitora, postotak investitora kojima su važne nefinancijske informacije se povećava kroz godine (to dokazuju rezultati ankete, provedene od strane autora). Na temelju

provedene ankete zaključeno je kako ulagači vide dugoročne financijske koristi u tvrtkama s visokim ocjenama vezanim uz ESG.³²

L. Fink glavni izvršni direktor jedne velike kompanije, poslao je dopis izvršnim direktorima tvrtki S&P 500 i najvećim europskim korporacijama, njegova poruka investitorima bila je da se više usredotoče na dugoročno stvaranje vrijednosti, a ne na kratkoročne isplate dividendi te da trebaju biti otvoreni i transparentni u pogledu planova rasta i usredotočiti se na okolišne, socijalne i upravljačke čimbenike jer ti čimbenici imaju "stvarne i mjerljive financijske učinke". Više od 80% ispitanika složilo se s četiri izjave povezane s "Finkovim točkama" (vidi sliku 3.)³³

Slika 3. Finkove točke – ESG Izjave

Izvor: Izrada autorice prema Nelson M., Važnost nefinancijskih performansi za investitore, "The Importance of Nonfinancial Preformance to Investors; Harvard Law School Forum", (2017.), Dostupno na [The Importance of Nonfinancial Performance to Investors \(harvard.edu\)](https://www.harvard.edu/press-office/2017/07/12/the-importance-of-nonfinancial-performance-to-investors)

³²Nelson M., Važnost nefinancijskih performansi za investitore, "The Importance of Nonfinancial Preformance to Investors; Harvard Law School Forum", (2017.), Dostupno na [The Importance of Nonfinancial Performance to Investors \(harvard.edu\)](https://www.harvard.edu/press-office/2017/07/12/the-importance-of-nonfinancial-performance-to-investors) (Pristupljeno 04.07.2022.)

³³loc.cit.

Točnije, na izjavu L. Finka, da dugoročna pitanja ESG-a u rasponu od klimatskih promjena do raznolikosti do učinaka odbora, imaju stvarne i mjerljive učinke 42% investitora se snažno složilo sa izjavom, 50% se složilo, dok se 6% investitora nije složilo te 2% njih se snažno ne slažu sa izjavom. Veliki postotak je slaganja sa izjavom što je zadovoljavajući ishod. Zatim na drugu Finkovu izjavu da generiranje održivih povrata tijekom vremena zahtijeva oštrij fokus ne samo na upravljanje, već i na okolišne i društvene čimbenike, 38% ispitanika se snažno složilo sa izjavom, 51% se složilo, dok se 10% nije složilo, a 1% ispitanika se snažno ne slaže za izjavom. Ipak većina investitora su pozitivno reagirali na izjavu, što je veliki pomak za društveno odgovorno poslovanje i nefinancijsko izvještavanje. Treća izjava glasi, ekološka i društvena pitanja nude obostrano i rizik i mogućnosti, ali ih tvrtke predugo nisu smatrale ključnima za svoje poslovanje, 30% se snažno slažu sa izjavom, 52% ispitanika se slažu, dok 16% se ne slažu sa navedenom izjavom, a 2% se snažno ne slažu. Većina ispitanika se ipak slaže da su društvena i ekološka pitanja zanemarena, a ipak ključna za poslovanje, veliki broj investitora koji se slažu sa navedenom izjavom mogu utjecati na tvrtke da započnu sa uključivanjem ekoloških i društvenih pitanja u srž svog poslovanja. Posljednja Finkova izjava glasi da bi izvršni direktori javnih poduzeća trebali svake godine iznijeti izričitu strategiju za dugoročnu vrijednost i izravno potvrditi da ju je uprava društva pregledala. S tom izjavom se snažno složilo 39% ispitanika, 53% se složilo, dok se 5% ispitanika nije složilo i 3% njih se snažno nije složilo s izjavom. Možemo zaključiti kako i dalje postoji određen postotak ispitanika koji zanemaruju ili čak odbacuju izjave povezane sa uključivanjem društvenih i okolišnih aspekta u poslovanje, međutim veći je postotak onih koji se slažu da su ti aspekti važni za uključivanje u poslovanje, što vodi do pozitivnih rezultata i razvijanja u pogledu društveno odgovornog poslovanja. Ulagачi koji su i dalje skeptični u pogledu vrijednosti nefinancijskih čimbenika obično zanemaruju bilo kakvu uzročnu vezu između ESG rezultata tvrtke i financijskih rezultata. Međutim, obično se podrazumijeva da ozbiljni reputacijski i ekološki rizici posreduju pri zanemarivanju ESG čimbenika, a oni posljedično mogu imati vrlo stvarne negativne utjecaje za poduzeća. Investitori koji su u svojoj analizi koristili ESG informacije ukazuju na dugoročne prednosti ulaganja u tvrtke koje posvećuju veliku pozornost ESG aspektima, kao i na niži rizik ulaganja s tim tvrtkama.³⁴

³⁴loc.cit.

Uključivanje okolišnih, društvenih i upravljačkih čimbenika i rizika, može pomoći u identificiranju novih mogućnosti i upravljanju dugoročnim investicijskim rizicima, izbjegavanju loših rezultata tvrtke koji mogu proizaći iz slabog upravljanja, slabih ekoloških ili društvenih praksi. Postoje meta-studije koje podržavaju poslovni slučaj ulaganja u ESG. Izvješće Sveučilišta Oxford i Arabesque Asset Managementa iz 2015. godine, temeljeno na više od 200 akademskih studija, industrijskih izvješća, novinskih članaka i knjiga, 88% pregledanih istraživanja pokazuje da ESG prakse u tvrtkama dovode do boljih operativnih rezultata, te je 80% analiziranih studija pokazalo da na uspješnost dionica tvrtke, pozitivno utječu dobre prakse održivosti.³⁵ Istraživanje koje su proveli Harvard Business School i London Business School, pružilo je dokaze da tvrtke koje se posvećuju održivosti, u smislu postavljanja održivih praksi u procese poslovanja, dugoročno značajno nadmašuju svoju konkurenciju, kako u pogledu burze, tako i u pogledu računovodstvenih mjera uspješnosti.³⁶ Angažiranje tvrtki u području ESG-a, čak i prije nego što se pojave pitanja koja izazivaju zabrinutost, daje investitorima mogućnost utjecaja na ishode koji će maksimizirati investicijske rezultate. Proaktivno angažiranje također pomaže u izgradnji odnosa povjerenja koji su važni, ako investitori u budućnosti trebaju razgovarati s upravom tvrtke o zabrinutostima koje se pojavljuju. Korporativno upravljanje je područje koje je imalo najveću težinu ili važnost za investitore u prošlosti. Međutim, posljednjih godina klimatske promjene su se zaista ubrzale, rizici za okoliš doista su porasli. Investitori sve više vide da postoji potreba za razumijevanjem rizika i da postoje koristi u nefinancijskom izvještavanju, jer mogu izbjeći lošu stranu i prihvatiti pozitivne strane u procjeni koja proizlazi iz nefinancijskih poslovnih aktivnosti.³⁷

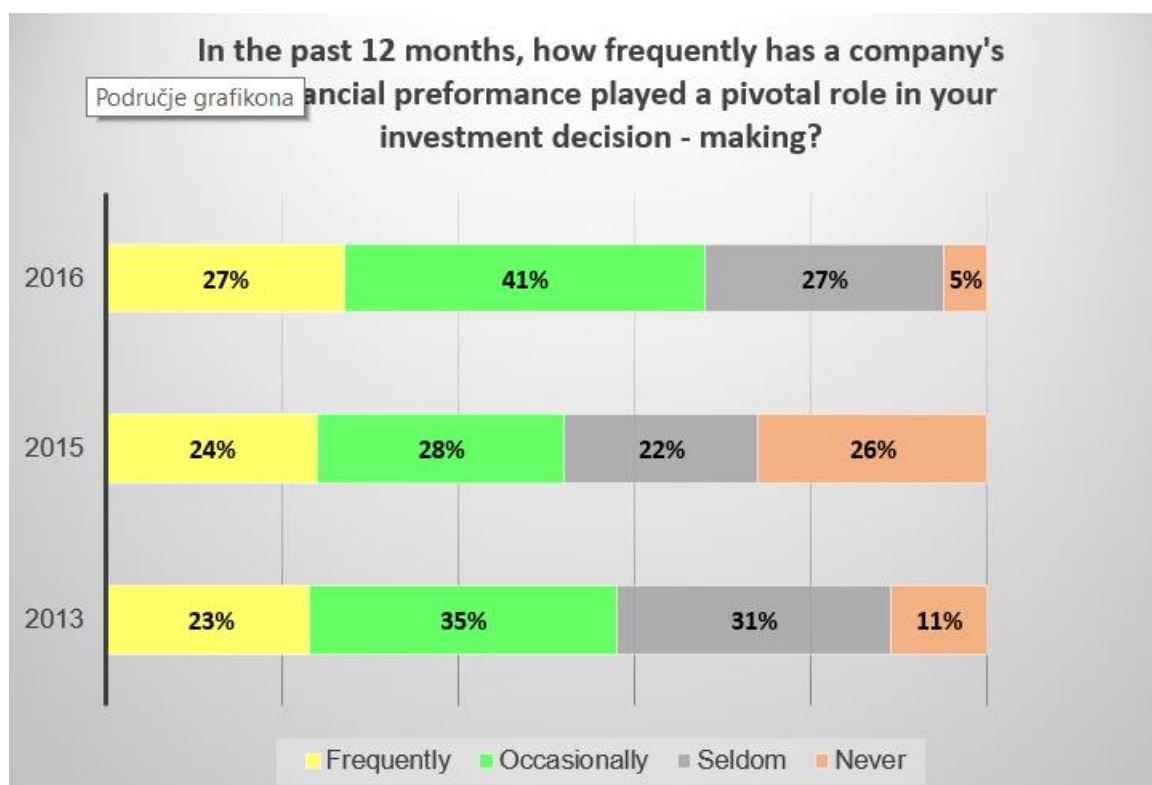
³⁵Sveučilište Oxford, Arabesque Partneri, Od dioničara do dionika, "From the Stockholders to the Stakeholders", (2015.), Dostupno na [From the stockholder to the stakeholder.indd \(arabesque.com\)](http://From the stockholder to the stakeholder.indd (arabesque.com)) (Pristupljeno 04.07.2022)

³⁶Eccles R.G., Ioannis I., Serafeim G., Utjecaj korporativne održivosti na organizacijske procese i uspješnost "The Impact of Corporate Sustainability on Organizational Processes and Performance." Management Science/Znanost o upravljanju 60, no./br. 11 2835–2857. (2014.), Dostupno na [eccles.ioannou.serafeim_the-impact-of-corporate-sustainability_SSRN-id1964011.pdf \(harvard.edu\)](http://eccles.ioannou.serafeim_the-impact-of-corporate-sustainability_SSRN-id1964011.pdf (harvard.edu)) (Pristupljeno 04.07.2022.)

³⁷Nelson M., op.cit.

U tri studije koja su provedena za navedeno istraživanje, postavljeno je pitanje ulagačima, koliko je često nefinancijska uspješnost tvrtke imala ključnu ulogu u njihovim odlukama o ulaganju u prethodnih 12 mjeseci. U 2016. Njih 68 % odgovorilo je da su nefinancijske informacije često ili povremeno imale ključnu ulogu. Stoga je udio ulagača koji se oslanjaju na nefinancijske informacije, posebno one koji to čine povremeno, značajno porastao (vidi sliku 4.).³⁸

Slika 4. Nefinancijska izvedba poduzeća

Izvor: Izrada autorice prema Nelson M., Važnost nefinancijskih performansi za investitore, "The Importance of Nonfinancial Performance to Investors; Harvard Law School Forum", (2017.), Dostupno na [The Importance of Nonfinancial Performance to Investors \(harvard.edu\)](http://www.harvard.edu)

Budući da ulagači priznaju učinak nefinancijskih informacija u donošenju odluka, udio onih koji odbacuju nefinancijske kao nematerijalne ili trivijalne, smanjio se. Na pitanje zašto ulagači ne bi razmatrali pitanja ESG-a u donošenju odluka 16% je reklo da nije jasno jesu li nefinancijske objave značajne ili imaju financijski učinak. Investitori ukazuju na problem vezan uz kvalitetu i dosljednosti nefinancijskih izvješća. Više od

³⁸loc.cit.

80% ispitanika izjavilo je kako tvrtke ne otkrivaju na odgovarajući način ESG rizike koji bi mogli utjecati na njihove trenutne poslovne modele.³⁹

Profit omogućava ulaganje u rast i razvoj kompanije ali i zaposlenika, što posredno utječe i na zadovoljstvo zaposlenika, da budu više motivirani i produktivniji, stoga društvena odgovornost ne zanemaruje generiranje profita kao jednog od važnog čimbenika. Činjenica je da kompanije ne mogu biti dugoročno društveno odgovorne bez profitabilnosti. Zaključuje se da odgovoran menadžment vodi brigu o tome kako njihove aktivnosti, odluke i poslovanje utječu na okruženje kroz optimizaciju profita, a ne njegovu maksimizaciju. Kompanije bez sumnje u svakoj odluci primarno razmišljaju o ekonomskoj efikasnosti donesene odluke. Međutim, poduzeće je i društveni entitet, jer kroz razne aktivnosti istovremeno utječe na više interesno utjecajnih skupina i ovisna je o njihovim mišljenjima i stavovima. Upravo iz tog razloga se uloga poduzeća u društvu izmijenila, što najbolje opisuje socio-ekonomski model prema kojem poduzeća stvaraju ekonomsku vrijednost kroz održivu interakciju sa svojim okruženjem.⁴⁰ Potrošači u današnje vrijeme sve više žele znati sve o načinima poslovanja poduzeća koja zadovoljavaju njihove potrebe, odnosno o samom lancu stvaranja vrijednosti, naročito iz aspekta očuvanja okoliša. Također sve veći broj poduzeća pokušava odgovoriti na potrebe potrošača, uz to paziti na ekonomski i društveni aspekt, budući da velik broj potrošača pridodaju važnost čimbenicima održivosti. S druge strane, suvremeni potrošači su sve teže skloni marketinškoj manipulaciji, s obzirom na dostupnost informacija i sve većoj svijesti o samim problemima s kojima se suočavaju u resursnom, okolišnom i gospodarskom aspektu.

Tržište je vrlo konkurentno i kažnjava svaki oblik neetičnog ponašanja, takva ponašanja se danas sve brže prepoznaju i otkrivaju, ne može se prikriti koruptivno djelovanje, kršenje ljudskih prava, kašnjenje u plaćanjima (zaposlenicima ili dobavljačima) pitanje pravednih plaća za zaposlenike i druga slična neetična ponašanja. Poslovni sektor ne može napredovati ukoliko je okoliš uništen, resursi osiromašeni, u svijetu vlada siromaštvo i glad, zato bi svako poduzeće trebalo svrstati Agendu za održivi razvoj kao primarni interes poslovanja i inkorporirati ga u vlastite strategije poduzeća. Interesno utjecajne skupine sve više zahtijevaju od poduzeća da

³⁹loc.cit.

⁴⁰Omazić M. A., Markota Vukić N., Ravlić Ivanović I., Cigula K., Marszlek V., Rosler B., Analiza stanja nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj 2017. i 2018. // Socijalna ekologija, 29 (2020.), Dostupno na [351952 \(srce.hr\)](https://www.srce.hr), str. 208-213. (Pristupljeno 04.07.2022.)

izjasne stavove o etičkim pitanjima i svoje prioritete oblikuju prema ciljevima održivog razvoja te provođenju planova za rješavanje globalnih izazova. Od poslovnog sektora se traži učinkovitije korištenje resursa i preusmjeravanje poslovanja na alternativna, inovativna rješenja te nove proizvode i usluge koji će ublažiti rizike za društvo i okoliš, što u konačnici dovodi do prednosti pred konkurentima i boljim financijskim rezultatima za poduzeća koja tome teže.⁴¹ Može se zaključiti kako poduzeća integrirajući održive prakse poslovanja stvaraju dugoročne vrijednosti, koje rezultiraju boljim poslovanjem u cijelosti, primjerice privlačenje lojalnih i zadovoljnih potrošača, zaposlenika, dobavljača i ostalih dionika.

3.2.2. Trendovi i izazovi

Razne interesno-utjecajne skupine u sve većoj mjeri imaju potrebu za informacijama upravo o održivosti poslovanja poduzeća. Investitori žele imati informacije na temelju kojih mogu razumjeti poslovni model, strategiju, rizike (uključujući i rizike održivosti) i sustav upravljanja poduzećem. Razumijevanjem navedenih kategorija investitorima se pomaže u procjeni mogućnosti poduzeća da stvori održivu vrijednost u kratkom, srednjem i dugom roku.⁴² U cilju zadovoljenja informacijskih potreba različitih dionika, na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini sve je veći broj poduzeća koja sastavljaju i pripremaju integrirani izvještaj, ili objavljuju nefinancijske informacije u okviru zasebnog, samostalnog izvještaja. Objavljivanjem dodatnih nefinancijskih informacija povećava se kvaliteta korporativnog izvještavanja i transparentnost poduzeća, a korisnici stječu višu razinu povjerenja u poslovanje i perspektivu poslovanja takvih poduzeća. S druge strane poduzeća ponekad nailaze na probleme pri izradi nefinancijskog izvještavanja jer nemaju jasnu sliku o tome kako bi nefinancijski izvještaj trebao biti strukturiran. Budući da na nacionalnoj i međunarodnoj razini ne postoji okvir koji je propisan kao obvezan za pripremu nefinancijskih informacija i sastavljanje nefinancijskih izvještaja, u praksi postoje različiti pristupi i okviri za izradu nefinancijskih izvještaja.

⁴¹loc.cit.,

⁴²Mladika H., Valenta I., Integrirano izvještavanje - nova platforma korporativnog izvještavanja, Zbornik radova (Journal of Economy and Business), XXIII., (2017.), Dostupno na <https://doi.org/10.46458/27121097.2017.23.166>, str. 167, (Pristupljeno 07.07.2022.)

Relevantni međunarodni okviri za sastavljanje nefinancijskih izvještaja jesu:

- GRI standardi (GRI),
- Međunarodni okvir za pripremu integriranih izvještaja,
- Smjernice za multinacionalna društva Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD),
- Norma (ISO) 26000 Međunarodne organizacije za normizaciju,
- Tripartitna deklaracija o načelima koja se odnose na multinacionalna društva i socijalnu politiku Međunarodne organizacije rada te,
- Globalni sporazum Ujedinjenih naroda (UNGC).⁴³

Dinamičnost tržišta diktira načine poslovanja, te se danas se više nego ikad zahtjeva od kompanija da budu korak ispred vremena, da prate želje i potrebe svojih dionika, ali da pritom vode računa o održivosti svog poslovanja. U nastavku su navedeni neki od izazova nefinancijskog izvješćivanja s kojima se suočavaju stručnjaci za društveno odgovorno poslovanje, s time i poduzeća.

a. Poboljšanje učinkovitosti prikupljanja podataka

Stvaranje veće učinkovitosti u prikupljanju podataka stvarni je prioritet za nefinancijsko izvještavanje. Za mnoge to znači pomicanje iz proračunskih tablica i početak korištenja online mrežnih rješenja za prikupljanje podataka. Stvarna prednost kod internetskog sustava je u tome što postaje puno lakše upravljati analizom podataka i identificiranjem ključnih područja poboljšanja. To znači da organizacija može brže reagirati i napraviti potrebne promjene kako bi spriječila otpad i dodijelila svoje resurse tamo gdje su najpotrebnija. Za svaku organizaciju koja vodi desetke, stotine ili čak tisuće web lokacija, ove informacije znače da mogu biti sigurni da ulažu u prava mjesta za poboljšanje održivosti.

b. Povećanje učestalosti komunikacija

U svijetu 24-satnih vijesti, ljudi sve više očekuju da će moći pristupiti informacijama koje žele u vrijeme koje im odgovara. Ulagači, kupci i zaposlenici žele imati jednostavan pristup informacijama, što znači da organizacije moraju razmotriti kako najbolje komunicirati sa svojim unutarnjim i vanjskim dionicima. Povećanje učestalosti komunikacije može osigurati veću transparentnost inicijativa društveno odgovornog

⁴³ibidem, str. 173.

poslovanja. Stoga je stručnjacima za održivost sve važnije uspostaviti sveobuhvatan komunikacijski plan.

c. Automatizacija što većeg broja ručnih procesa

Prelaženje na automatizaciju predstavlja izazov korporacijama, ali stupanj automatizacije može ubrzati procese i učiniti ih točnijima. Automatizacija bi mogla doći u mnogim oblicima, uključujući slanje podsjetnika e-poštom za zahtjeve za podatke ili jednostavan prikaz o tome koliko su skupovi podataka potpuni (bez potrebe za pribjegavanjem više proračunskih tablica). To također može značiti automatizaciju nekih izračuna i mogućnost analize performansi na temelju dinamičkih predložaka izvješća.

d. Analiza performansi na makro i mikro razini

Imati odgovarajuću razinu detalja za razumijevanje informacija dobivenih putem različitih web-mjesta ključno je za razumijevanje učinkovitosti različitih lokacija. To znači da možete brzo identificirati je li web-mjesto iznad prosjeka, prosječno ili ispod prosjeka i u skladu s tim izvršiti bilo kakve promjene. To također znači da postoje mogućnosti da se vidi kako funkcioniraju lokalne sheme energetske učinkovitosti i uvede ih u cijelu grupu, ako su uspješni. Istodobno, također je važno imati makro razredni prikaz nefinancijskih rezultata na makro razini. Tipično, i za rukovoditelje tvrtki i za investitore, ključni naslovi bit će najvažnije i najzanimljivije informacije. Olakšava se procjena ostvaruju li inicijative za održivost i društveno odgovorno poslovanje ciljeve koje su zacrtale, kao i razumijevanje onoga što još treba poboljšati.

e. Gledanje dalje od povijesnih podataka, kako bi bili napredniji

Prikupljanje podataka može se prilagoditi procjeni onoga što se dogodilo u prošlosti. No, sve se više tvrtke moraju okrenuti budućnosti i razumjeti planove i odredbe koje su im potrebne kako bi ostale konkurentne. Na primjer, mogućnost modeliranja potencijalnih budućih scenarija (kao što su predviđena potrošnja energije ili inicijative zajednice) znači da ćete biti bolje informirani o tome gdje se trebate usredotočiti, brzo vidjeti koji će vjerojatno biti najuspješniji projekti i u skladu s tim ulagati u njih.⁴⁴

⁴⁴Greenstoneplus, Pet nefinancijskih izazova prilikom izvještavanja sa kojima se susreću specijalisti u području DOP-a, "5 non-financial reporting challenges that CSR professionals are facing", (2014.), Dostupno na [5 non-financial reporting challenges that CSR professionals are facing \(greenstoneplus.com\)](https://www.greenstoneplus.com), (Pristupljeno 14.07.2022.)

Prema istraživanju KPMG Izveštavanje o održivosti 2020. (“Sustainability Reporting 2020”), 80% kompanija diljem svijeta izvješćuje o održivosti, Sjeverna Amerika ima najveću regionalnu stopu izvještavanja o održivosti, 100% kompanija u Japanu i Meksiku izvješćuju o održivosti. Global Reporting Initiative (GRI) je prevladavajući Standard za izvještavanje, isto tako 40% kompanija priznaje financijske rizike povezane s klimatskim promjenama u njihovim izvještajima. Većina kompanija u svoju sržnu strategiju uključuje cilj smanjenja emisija CO₂.⁴⁵ Promjene su zahtjevne i često mogu izazvati nezadovoljstvo među onima koji ih trebaju implementirati, no treba se fokusirati na dugoročne posljedice implementacije ovih praksi vezanih uz nefinancijsko izvještavanje i održivost koje su pozitivne.

⁴⁵KPMG, Došlo je vrijeme: KPMG-ovo istraživanje o izvješćivanju o održivosti 2020. “*The Time Has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020.*”, (2021.), Dostupno na [The Time Has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020 \(assets.kpmg\)](#) (Pristupljeno 01.08.2022.)

4. ZAKONODAVNI OKVIR ZA NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Zakonodavni okvir važan je element za nefinancijsko izvještavanje jer potiče poduzetnike da izvještavaju, ali i daje jasnije smjernice, odnosno pomaže u izradi istoga. Pravo EU-a zahtijeva od određenih velikih tvrtki da objave informacije o načinu na koji rade i upravljaju društvenim i ekološkim izazovima. To pomaže ulagačima, organizacijama civilnog društva, potrošačima, kreatorima politika i drugim dionicima da procijene nefinancijske rezultate velikih tvrtki, što na kraju potiče tvrtke da razviju odgovoran pristup poslovanju. Nefinancijska izjava iz Direktive 2014/95/EU propisuje tko su obveznici nefinancijskog izvješćivanja. "Veliki poduzetnici koji su subjekti od javnog interesa, a koji na datum bilance premašuju kriterij prosječnog broja od 500 zaposlenika tijekom financijske godine, moraju uključiti u izvješće Uprave nefinancijski izvještaj koji sadrži informacije u mjeri potrebnoj za razumijevanje poslovanja poduzeća, razvoj, izvedbu, položaji utjecaj aktivnosti poduzeća, koji se odnose na, najmanje, pitanja okoliša, društva i pitanja zaposlenih, poštivanje ljudskih prava, pitanja borbe protiv korupcije i mita, uključujući:

- kratak opis poslovnog modela poduzeća,
- opis politika koje provodi poduzeće u vezi s tim pitanjima, uključujući provedene postupke dužne pažnje,
- ishod tih politika,
- glavni rizici povezani s onim stvarima, koje su u uskoj vezi s poslovanjem poduzetnika, uključujući, gdje je to relevantno i razmjerno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge za koje postoji vjerojatnost da će uzrokovati štetne učinke u tim područjima i način na koji poduzeće upravlja tim rizicima,
- nefinancijski ključni pokazatelji uspješnosti relevantni za određeno poslovanje."⁴⁶

Ukoliko poduzeće ne provodi politike u vezi s jednim ili više navedenih pitanja, mora pružiti jasno obrazloženje zašto to ne čini. ⁴⁷

⁴⁶Eur-LEX, Direktiva 2014/95/EU Europskog Parlamenta i Vijeća, od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (2014.), Dostupno na [EUR-Lex - 32014L0095 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

(Pristupljeno 15.4.2022.)

⁴⁷loc.cit.

4.1. Europska Direktiva 2014/95/EU

Direktiva je zakonodavni akt kojim se utvrđuje cilj koji sve države članice EU-a moraju ostvariti. Međutim, svaka država samostalno odlučuje o načinu na koji će ostvariti taj cilj.⁴⁸ Direktivom 2014/95/EU (Direktiva o nefinancijskom izvještavanju) utvrđuju se pravila o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih trgovačkih društava. Njima su obuhvaćena područja kao što su pitanja zaštite okoliša, socijalna pitanja i postupanje prema zaposlenicima, poštivanje ljudskih prava, borba protiv korupcije te raznolikost u upravama trgovačkih društava poput dobi, spola, obrazovanja i slično.⁴⁹ Na razini Republike Hrvatske navedeni zakonodavni okvir prati Ministarstvo financija koje je predmetnu obvezu ugradilo u Zakon o računovodstvu. Dakle, 1. siječnja 2017. godine stupile su na snagu Zakonske odredbe koje se odnose na nefinancijska izvješća, a temeljem kojih su gospodarski subjekti u 2018. godini imali obvezu izraditi prva nefinancijska izvješća (za financijsku godinu 2017.-te). Ministarstvo financija zaduženo je za nadzor poduzetnika u dijelu koji se odnosi na izradu i objavu (konsolidiranog) nefinancijskog izvješća.⁵⁰

Ministarstvo financija na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis poduzetnika koji u roku ne ispune obvezu izrade i objave nefinancijskog izvješća. Do 31. srpnja tekuće godine FINA je dužna izvijestiti Ministarstvo financija jesu li poduzetnici izradili i objavili nefinancijsko izvješće za prethodnu godinu, a do 31. listopada tekuće godine dužna je izvijestiti jesu li poduzetnici izradili i objavili konsolidirano nefinancijsko izvješće. Hrvatska gospodarska komora organizira edukacije, okrugle stolove i konferencije o izradi nefinancijskih izvješća. Također, sustavno prati navedenu tematiku kroz Zajednicu za DOP, u suradnji s Hrvatskim poslovnim savjetom za održivi razvoj (HR PSOR) već 14 godina provodi projekt Indeks DOP-a, koji može poslužiti kao dobra podloga za izradu nefinancijskog izvješća.⁵¹

⁴⁸Službena stranica Europske unije, Uredbe, direktive i ostali pravni akti, Dostupno na [Uredbe, direktive i ostali pravni akti \(europa.eu\)](#) (Pristupljeno 08.09.2022.)

⁴⁹Europski parlament, Pravo trgovačkih društava, Dostupno na [Pravo trgovačkih društava | Informativni članci o Europskoj uniji | Europski parlament \(europa.eu\)](#) (Pristupljeno 08.09.2022.)

⁵⁰Hrvatska gospodarska komora, Obveze vezane za izradu nefinancijskog izvješća, (2022.) Dostupno na [obveze-nefin-izvjesce5a93d387eddcf.pdf \(hgk.hr\)](#) (Pristupljeno 20.04.2022.)

⁵¹loc.cit.

Prema Direktivi 2014/95/EU određenim velikim poduzetnicima i grupama od javnog interesa uz sastavljanje financijskih izvještaja propisano je objavljivanje izvještaja posloводства (tj. izvještaja uprave) koji se sastoji od nefinancijskog izvještaja, izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja i izvještaja o plaćanjima javnom sektoru.⁵² Izuzetno u nekim situacijama poduzetnici ne moraju nefinancijski izvještavati, međutim, ako poduzeće ne izvještava mora objasniti zašto to ne čini. Države članice Europske Unije u iznimnim slučajevima mogu dopustiti izostavljanje informacija o navedenim područjima, ukoliko bi njihovo objavljivanje moglo nanijeti štetu poslovnom položaju poduzeća.⁵³ Međutim, to ne znači da poduzeće ne treba objavljivati informacije na temelju kojih će se moći razumjeti njegov razvoj, poslovni rezultat i položaj. Ukoliko poduzetnik sastavi i objavi zaseban izvještaj s informacijama koje se zahtijevaju u nefinancijskom izvještaju, a koji se odnosi na istu financijsku godinu te se oslanja na preporučene izvještajne okvire, države članice mogu izuzeti poduzeće iz obveze pripremanja nefinancijskog izvještaja pod uvjetom da je zadovoljilo jedan od sljedeća dva kriterija, a to su zaseban izvještaj objavljen zajedno s izvještajem posloводства, zaseban izvještaj objavljen na internetskoj stranici poduzeća na koju se upućuje u izvještaju posloводства, ali nije stariji od šest mjeseci od datuma bilance. Zaseban izvještaj podrazumijeva izvještaj o društvenoj odgovornosti, izvještaj o održivosti poduzeća ili integrirani izvještaj.⁵⁴

⁵²Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15., 134/15. i 120/16. Dostupno na [Zakon o računovodstvu \(nn.hr\)](#) (Pristupljeno 20.04.2022.)

⁵³Krivačić D., Antunović M., Nefinancijsko izvještavanje: Novi izazov za korporativne računovodstvene sustave, Vol. No 3-4, (2018.), Dostupno na [Zbornik veleuciliste 3-4 2018 KB.indd \(srce.hr\)](#), str. 87 (Pristupljeno 22.04.2022.)

⁵⁴loc.cit.

Osiguravanje vjerodostojnosti objavljenih nefinancijskih informacija prema Direktivi 2014/95/EU odvija se na način da ovlašteni revizori i revizorska društva provjeravaju samo da li je podnesen nefinancijski integriran ili zaseban izvještaj, a države članice mogu tražiti da objavljene informacije u izvještaju provjeri neovisni pružatelj usluge provjere. Primjena regulatornog okvira uključuje i primjenu međunarodno prihvaćenih smjernica i standarda, kao relevantnih izvještajnih okvira koji pomažu menadžerima u odluci o tome što i kako izvještavati, odnosno koje nefinancijske informacije objavljivati. U dosadašnjoj poslovnoj praksi smjernice za izvještavanje Globalne inicijative za izvještavanje (Global Reporting Initiative GRI Guidelines) bile su vodeći izvještajni okvir u svijetu, a njihova posljednja verzija (G4) postupno je prerasla u GRI Standarde izvještavanja o održivosti (engl. GRI Sustainability Reporting Standards).⁵⁵ Prije samih GRI Standarda razvijeno je nekoliko verzija GRI Smjernica, koje su se odnosile na skup dokumenata za izvještavanje, razvijenih putem međunarodnih savjetodavnih procesa i služile su kao pomoć poduzećima prilikom sastavljanja izvješća o održivosti i objavljivanju nefinancijskih informacija, a periodički su bile revidirane s ciljem osiguravanja zadovoljenja potreba poslovanja i društva 21. stoljeća.⁵⁶

⁵⁵Nacionalni portal za društveno odgovorno poslovanje, Zakonodavni okvir za nefinancijsko izvještavanje, Dostupno na <http://www.dop.hr/?p=662>. (Pristupljeno 22.04.2022.)

⁵⁶ Krivačić D., M. Antunović, op.cit., str.89

4.2. GRI Standardi

Globalna inicijativa za izvještavanje omogućuje kvalitetno i cjelovito izvještavanje o ekonomskim, okolišnim i društvenim učincima poslovanja tvrtki različitih veličina, djelatnosti i lokacija. Iako su smjernice za izvještavanje izvorno pripremljene za potrebe poslovnog sektora, u pripremanju svojih izvještaja, služe se i javne ustanove i neprofitne organizacije. Službeni jezik na kojem su GRI standardi je engleski jezik, a HR PSOR ih je preveo na hrvatski jezik.⁵⁷ EU smjernicama nastoji se pomoći trgovačkim društvima da objavljuju visokokvalitetne, relevantne, korisne, usklađene i više usporedive nefinancijske informacije (okolišne, socijalne i povezane s upravljanjem) na način kojim se potiče snažan i održivi rast, zapošljavanje te se osigurava transparentnost prema dionicima. Ove neobvezujuće smjernice predlažu se u okviru zahtjeva za izvještavanje propisanih Direktivom, njima se nastoji pomoći poduzećima da sastavljaju relevantna, korisna i sažeta nefinancijska izvješća u skladu sa zahtjevima iz Direktive.⁵⁸

Prilikom izrade nefinancijskih izvješća, tvrtkama može biti teško razumjeti i utvrditi što bi ono trebalo sadržavati. HR PSOR nudi određena načela za određivanje sadržaja i kvalitete izvještaja. Tvrtke mogu krenuti od sastavljanja vlastitog popisa, zatim kada je popis izrađen, potrebno ga je provjeriti iz perspektive načela izvještavanja koja predlažu GRI Standardi. Načela koje nude ovi Standardi pomažu razumjeti koji su materijalni utjecaji i kako ih prikazati, sve u svrhu davanja slike konkretnog utjecaja neke tvrtke na održivost. Pri izradi popisa tema potrebno je uključiti dionike kako bi tvrtke bile sigurne da im nisu promakle materijalne teme, a neke će jednostavno proglasiti materijalnim kako bi zadovoljili očekivanja dionika. Na kraju, tvrtke trebaju biti sigurne da kada izvijeste o materijalnim temama koje su odabrali, izvještaj daje cjelovit prikaz utjecaja organizacije iz perspektive održivosti. Nakon ovog koraka, potrebno je pristupiti provjeri sadržaja primjenom načela za određivanje kvalitete izvještaja. Navedena načela pomažu da izvještaj koji se priprema bude točan, odnosno da pruža dovoljno informacija o pozitivnim i negativnim utjecajima aktivnosti i odluka organizacije. Izvještaj nije promotivni materijal poduzeća, njegova svrha nije da se služi kao brošura, već da informira širi krug dionika o uspjesima i neuspjesima vezanih uz

⁵⁷ Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, Nefinancijsko izvještavanje, (2022.), Dostupno na ([Nefinancijsko izvještavanje - HRPSOR](#)) (Pristupljeno 10.04.2022.)

⁵⁸loc.cit.

upravljanje nefinancijskim utjecajima. Izvještaj mora biti jasan i dosljedan u praćenju načina objavljivanja informacija, da bi informacije mogle biti usporedive s objavama drugih kompanija te pouzdane i na vrijeme objavljene kako bi dionici mogli razumjeti utjecaj koji kompanija ima na njih i na njima važne teme.⁵⁹

HR PSOR predlaže korištenje Sržne opcije izvještavanja prema GRI Standardima. Riječ je o osnovnoj razini korištenja Standarda koja u odnosu na Opsežnu ima dvije ključne razlike. Prvo, Opsežna opcija traži vrlo detaljan prikaz, u kojem tvrtka mora prikazati na koji način Uprava upravlja temama održivosti, na koji način prikupljaju informacije iz područja održivosti, kako se dijele unutar Uprave te kako se donose odluke na temelju prikupljenih informacija. Isto tako se zahtijevaju detaljne informacije o odgovornoj osobi u Upravi za pitanja održivosti, na koji su način nagrade i bonusi Uprave povezani s učincima u području upravljanja održivošću. Drugo, između Sržne i Opsežne opcije postoji razlika u količini objava koje je tvrtka dužna prikazati za svaku odabranu materijalnu temu. Za Sržnu opciju dovoljna je barem jedna objava, s druge strane ukoliko se kompanija odluči za Opsežnu razinu izvještavanja dužna je izvijestiti o svim objavama navedenim u svakom tematski-specifičnom Standardu koju je samostalno odabrala. Korištenje GRI Standarda prema Sržnoj ili Opsežnoj opciji nije jedina mogućnost, GRI nudi i mogućnost da se tvrtka prilikom pripreme izvještaja konzultira sa Standardima i pritom ne zadovolji niti jednu razinu izvještavanja. To ne mora značiti da izvještaj nije kvalitetan i bogat informacijama, koje su bitne za razumijevanje nefinancijskih utjecaja, već može značiti da je kompanija prepoznala neki alternativni pristup izvještavanju. Sukladno tome, važno je da kompanija razumije opciju koju je odabrala te zaista poštuje sve odredbe koje GRI propisuje nju.⁶⁰

Nakon što tvrtka definira popis materijalnih tema koje će ujedno predstavljati i sam sadržaj izvještaja, te provjere odgovara li sadržaj očekivanjima i interesima dionika, pristupa se izvještavanju o svako materijalnoj temi pojedinačno. Tvrtke najčešća griješe prilikom izvještavanja o materijalnim temama jer ne razumiju kako izvijestiti o granicama materijalne teme ili ne razumiju pristup upravljanju materijalnom temom. Granica materijalne teme se određuje na način da se definira u kojem opsegu i do koje granice pojedina tema ima utjecaj. Dakle, potrebno je definirati da li je utjecaj ograničen

⁵⁹Hrvatski poslovni svijet za održivi razvoj Nefinancijsko izvještavanje, (2020.), str. 4,5., Dostupno na [1. NEF Izvještavanje \(hrpsor.hr\)](#). (Pristupljeno 24.04.2022.)

⁶⁰ibidem, str. 6,7.

na poslovni prostor organizacije, a može biti regionalnog ili globalnog karaktera. Određivanje granica teme ovisi o mogućnosti i odgovornosti za upravljanjem utjecajem pojedine teme. Naprimjer, za sigurnost i zdravlje na radnom mjestu granica je proizvodni pogon organizacije što znači da ima potpunu kontrolu i odgovornost za utjecaj na ovu temu. Kada su emisije stakleničkih plinova u pitanju, utjecaj je globalan, a mogućnost upravljanja temom je samo djelomično pod kontrolom organizacije. Za pitanje ljudskih prava u dobavljačkom lancu, organizacija može pokušati dubinskom provjerom procijeniti svoj utjecaj, no nikada ne može tvrditi sa sigurnošću da ima pod kontrolom kršenje ljudskih prava, posebno ako je dobavljački lanac međunarodnog karaktera, primjerice, dotiče i zemlje trećeg svijeta. Može se zaključiti da, što je granica teme udaljenija od kompanije, veća je šansa da ne može u potpunost upravljati na utjecaj teme.⁶¹

Pristup upravljanju vrlo je važan dio izvještavanja o materijalnoj temi koji je posebno naglašen u GRI Standardima tako da joj je dodijeljen zasebni Standard GRI 103. Ovaj Standard je potrebno koristiti prilikom izvještavanja za svaku materijalnu temu, odnosno u paru sa svakim tematski-specifičnim standardom koji koriste poduzeća (serije 200, 300 i 400). Pristup upravljanju je zapravo opis razumijevanja materijalnosti teme i načina na koji kompanija upravlja temom, na koji način aktivno radi na smanjenju negativnog utjecaja, i povećanju pozitivnih utjecaja tema. Poduzeća moraju biti sposobna upravljati i prepoznati rizike od utjecaja na navedene teme. Drugim riječima, kompanije moraju imati sposobnosti pokazati da imaju politike, definirane ciljeve i svrhe povezane s upravljanjem temom. Također je potrebno dokazati da postoje odgovornosti, resursi, obveze i druge aktivnosti kao što su razni programi, projekti, inicijative koje imaju za cilj upravljanje temom. Očekuje se da će za materijalnu temu imati neki plan aktivnosti koji uključuje rokove, odgovorne osobe, resurse ili ako je primjereno mehanizme za pritužbe koji potencijalnim oštećenim stranama omogućuje pritužbu i pristup obeštećenju.⁶²

⁶¹loc.cit.

⁶²ibidem, str. 8.

Grupa Standarda Serije 200 daje uputu o tome koje sve informacije treba objaviti kako bi se skupno prikazali značajni ekonomski utjecaji koje organizacija ima na zajednicu, bilo u pozitivnom ili negativnom smislu i kako organizacija njima upravlja, u konačnici s kakvim rezultatima. Serija 200 sastoji se od sedam Standarda, a to su Ekonomski učinak (GRI 201), Prisutnost na tržištu (GRI 202), Neizravni ekonomski utjecaji (GRI 203), Praksa nabave (GRI 204), Anti-korupcija (GRI 205), Ponašanje protivno načelu slobodnog tržišnog natjecanja (GRI 206) i Porezi (GRI 207).⁶³ Korištenje ovih Standarda kao i Standarda koji pokrivaju druge teme ovisi o razini izvještavanja koju je sama organizacija odabrala. Opća svrha nefinancijskog izvještavanja je prikaz kakav doprinos organizacija ima na ostvarenje održivog razvoja, doprinos može biti pozitivan ili negativan. Opća svrha je bitna za razumijevanje učinka koji izvještavanje o Standardima treba proizvesti. Sukladno navedenom, ekonomska tema ne treba primarno prikazati poslovnu uspješnost organizacije u kontekstu koristi isključivo za dioničare, nego u kontekstu koristi za dionike, odnosno društvo u cijelosti.⁶⁴

Standard Ekonomski učinak (GRI 201), traži od organizacije da prikaže utjecaj na ekonomske uvjete dionika i na gospodarske sustave o kojima ovisi zajednica, koja može biti lokalna, regionalna ili globalna. Organizacija treba prikazati financijske rezultate poslovanja, u smislu doprinosa koji oni pružaju za stvaranje i distribuiranje ekonomske vrijednosti za dionike. To ne isključuje ostale aspekte održivosti, već je primaran fokus na pozitivne ekonomske trendove koje organizacije stvara svojim poslovanjem. Objava GRI 201-1: Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost na razini države daje sliku vrijednosti koju je organizacija pridodala lokalnoj ekonomiji. Ova se vrijednost sastoji od nekoliko komponenata, a to su izravno stvorene i distribuirane ekonomske vrijednosti, odnosno prihodi te distribuirane ekonomske vrijednosti kao što su troškova, plaća, povlastica, plaćanja davateljima kapitala, plaćanja vladi i ulaganja u zajednicu, te zadržane ekonomske vrijednosti. Naglasak ove Objave je na troškovima poslovanja koje organizacija plaća u zajednici kao što su zakupi, licence, koncesije, plaćanje lokalnim dobavljačima.⁶⁵ Uz plaćanja davateljima kapitala i državi ovdje se ubrajaju i sve vrste donacija, ulaganja u infrastrukturu i duge oblike ulaganja u zajednicu kao što su potpora organizacijama civilnog društva

⁶³ibidem, str. 10

⁶⁴loc.cit.

⁶⁵ibidem, str. 12.

uključujući umjetničke i obrazovne aktivnosti i događaje. Podaci trebaju dati jasan prikaz koristi za zajednicu, u tom smislu se stavljaju u kontekst utjecaja na održivost. Objava 201-2: Financijske posljedice i drugi rizici i prilike vezani uz klimatske promjene, vrlo je rijetko korištena u Hrvatskoj, zahtjeva da se prikažu rizici koje klimatske promjene imaju na organizaciju, te kakve prilike ovi trendovi pružaju organizaciji. Objava 201-3: Definirani plan beneficija i drugi mirovinski planovi i Objava 201-4: Financijska pomoć primljena od vlade koje traže prikaz mirovinskog plana, u Hrvatskoj rijetko korištena jer je mirovinski plan uređen zakonom. Ukoliko postoje podaci o financijskoj pomoći od Vlade, postavlja se pitanje transparentnosti, zahtjeva se da ti podaci prikažu.⁶⁶

Standard Prisutnost na tržištu (GRI 202), zahtjeva od organizacija da prikažu svoj doprinos ekonomskom razvoju zajednice u kojoj posluju. Objava 202-1 traži prikaz omjera standardne plaće po spolu i lokalne minimalne plaće s ciljem da se prikaže kakav je utjecaj organizacije na standard zaposlenika. Objava 202-2 traži podatke o tome koliki je udio domaćih menadžera u strukturi upravljanja organizacijom. Objave objave su materijalni pokazatelji doprinosa ekonomskom osnaživanju zajednice. Naravno one slijede nakon što je organizacija korištenjem GRI 103 prikaže na koji način upravlja svojom prisutnošću na tržištu. Ovdje u obzir dolaze politike angažmana lokalnih dobavljača, politike raznolikosti u zapošljavanju menadžmenta koje osiguravaju zastupljenost lokalnih stručnjaka i slično.⁶⁷

Neizravni ekonomski utjecaji (GRI 203) predstavlja Standard koji se bavi prikazom neizravnog ekonomskog utjecaja kojeg stvaraju transakcije i tijek novca između organizacije i dionika. Ona se prikazuje Objavama 203-1 i 203-2. Objava 203-1 zahtjeva prikaz ulaganja organizacije te utjecaja na zajednicu i lokalnu ekonomiju koje se generiraju iz istih, bilo da su pozitivni ili negativni. U obzir ulaze ulaganja u zdravstvene ili obrazovne institucije, prometnice i slično. Objava 203-2 odnosi se na značajne neizravne ekonomske utjecaje te mjeri ostale vrste neizravnih utjecaja koje organizacija ima na dionike i ekonomiju. To uključuje i doprinos razvoju u siromašnim područjima, dostupnost proizvoda za osobe nižih primanja, privlačenje obrazovane

⁶⁶loc.cit.

⁶⁷ibidem, str. 13.

radne snage iz drugih područja, kreiranje radnih mjesta kod dobavljača, privlačenje stranih ulaganja, seljenje proizvodnje u inozemstvo (kao negativan utjecaj).⁶⁸

Praksa nabave (GRI 204), Standard se bavi zahtjevima za davanjem informacija o politici nabave koju organizacija provodi. Traže se informacije koje daju prikaz o podršci koju organizacija politikom nabave pruža lokalnim dobavljačima ili dobavljačima koji su u vlasništvu ili zapošljavaju žene, uključujući i drugih ugroženih skupina. Uključuje i odnos prema dobavljačima u smislu poštivanja rokova, poštene cijene i slična pitanja. Definiran je jednom Objavom 204-1 koja se odnosi na udio izdataka na lokalne dobavljače. Organizacija mora opisati praksu, osnovne kriterije i druge postupke koji definiraju ovaj proces.⁶⁹

Standard Anti-korupcija (GRI 205), zahtjeva informacije o tome kako se organizacija nosi s pojavama i pritiscima na sudjelovanje u nezakonitim praksama poput iznude, tajnih sporazuma, podmićivanja, pranja novca, davanja i primanja poklona i drugih nepoštenih i nezakonitih praksi. Korupcija predstavlja sustavan problem kako na lokalnoj tako i na regionalnoj i globalnoj razini. Organizacija koja izvještava bi trebala, u sklopu pristupa upravljanju ovom temom, prikazati i postupke za procjenu rizika od korupcije koje primjenjuje, načine na koji upravlja sukobima interesa, koje mjere za obuku članova upravnih tijela provodi, njihovu učestalost i okolnosti kada se poduzimaju. Nakon što prikaže pojedine najvažnije procese koji su uspostavljeni u kompaniji s ciljem prevencije korupcije, treba odabrati jednu ili više od tri ponuđene objave kako bi konkretnije prikazala aktivnosti i rezultate koje poduzima. Objava 205-1: Poslovne djelatnosti za koje je izvršena procjena izloženosti riziku od korupcije, zahtjeva postotak poslovnih djelatnosti na kojima je izvršena konkretna procjena. Objava 205-2: Komunikacija i obuka o antikorupcijskim politikama i postupcima, zahtjeva objavu podataka o broju i postotku članova upravnog tijela, zaposlenika, poslovnih partnera i drugih ključnih dionika kojima su priopćeni postupci i antikorupcijska politika organizacije te o postotku i broju dionika koji su prošli antikorupcijsku obuku. Objava 205-3: Potvrđeni slučajevi korupcije i poduzete mjere zahtjeva informacije o broju evidentiranih slučajeva te na temelju toga broju otkazanih ugovora o radu, raskinutih ugovora s partnerima ili sporova koji su pokrenuti protiv

⁶⁸ibidem, str. 14.

⁶⁹ibidem, str. 15.

organizacije ili zaposlenika povezanih s korupcijom. Glavni cilj objave je pokazati da su procesi vezani uz temu uspostavljeni u kompaniji te da se zaista i provode.⁷⁰

Ovaj se Standard bavi sudjelovanjem organizacije ili njezinih zaposlenika u tajnom udruživanju s potencijalnim konkurentima s ciljem ograničavanja učinka tržišnog natjecanja, riječ je o Standardu (GRI 206). Ponašanje protivno načelu slobodnog tržišnog natjecanja. To uključuje ugovaranje cijena, dogovaranje oko ponuda, kreiranje ograničenja na tržištu, raspodjele regija, kupaca, linija proizvoda i slično. Pristup upravljanju ovom temom trebao bi prikazati da postoje mjere, politike, procesi, i jasno određenje organizacije o mogućem sudjelovanju u gore navedenim aktivnostima. Jedina objava ovog Standarda je Objava 206-1: Ukupan broj pravnih postupaka pokrenutih zbog ponašanja u suprotnosti s načelom slobode tržišnog natjecanja, antitrustovske i monopolističke prakse. Informacija o postojanju pravnog postupka upućuje da je organizacija uključena u aktivnosti koje su zabrinule treću stranu, a za organizaciju nose rizik od poremećaja tržišnih aktivnosti kao i kaznenih mjera.⁷¹ Navedeni Standardi odnose se na ekonomski aspekt društveno odgovornog poslovanja, uključujući održivost ne isključujemo profitabilnost iz formule, može se zaključiti kako ekonomski aspekt ima utjecaje na razne ostale aspekte i čimbenike, te da profitabilnost ukoliko je dobro usmjerena može imati pozitivne utjecaje na zajednicu i okoliš, no ukoliko se zanemaruju čimbenici održivosti, rezultat jesu negativni utjecaji, na društvo i okoliš, ali u konačnici i na poduzeće.

Što se tiče okolišnih aspekata u nefinancijskom izvješćivanju, ona je definirana serijom GRI 300. Serija 300 sastoji se od osam tematskih Standarda GRI-a, od kojih svaki opisuje po jednu materijalnu temu u području okoliša koje je definirao GRI. Svaka organizacija samostalno, u procesu definiranja svojih ključnih tema odabire koja od 8 tema koje je odabrao GRI odgovara njenim utjecajima. Navedeni popis nije konačan, organizacije imaju slobodu, ako smatraju da postoje dodatni utjecaji da i njih uključe u izvještavanje tako da ih prikažu i opišu na isti način kao i teme opisane u GRI Standardima. GRI naglašava da se u izvještajima pažnja polaže samo onim temama koje je organizacija odabrala u procesu definiranja ključnih utjecaja. Isto kao i u ekonomskom aspektu, organizacija je dužna prikazati način na koji se nosi s nefinancijskim utjecajem, posebno ako se radi o negativnom utjecaju, što u principu

⁷⁰Ibidem, str. 16.

⁷¹Ibidem, str. 18.

okolišni utjecaji i jesu. Odabir materijalnih tema u području okoliša podliježe istim načelima za određivanje sadržaja i kvalitete izvještaja dok opseg izvještavanja o svakoj temi ovisi o ranije odabranoj razini izvještavanja koja je spomenuta u prethodnom tekstu. GRI zahtijeva da svaki izvještaj objavljen i deklariran kao Sržni, sadrži barem jednu materijalnu temu iz svakog područja utjecaja, što znači da svaka organizacija mora imati prikazan utjecaj na barem jednu okolišnu temu, od ponuđenih osam. Organizacije uobičajeno u izvještajima prikazuju od 10 do 15 materijalnih tema, od kojih su makar tri iz područja okoliša. Preporučuje se da organizacija zaista prikaže minimalno tri teme jer je teško ne pokriti osnovna pitanja koja se tiču okoliša, bez obzira na veličinu organizacije. Okolišna serija ukratko uključuje izvještavanje o materijalima, energiji, vodi i otpadnim vodama, biološkoj raznolikosti, emisijama CO₂, otpadu, pridržavanju propisa zaštite okoliša od strane organizacije te procjeni dobavljača u pogledu utjecaja na okoliš.⁷²

Društvena kategorija definirana je serijom 400 u GRI Standardima. Društvena kategorija sastoji se od 19 tematskih Standarda GRI-a , neke od tema jesu sloboda udruživanja i kolektivnog pregovaranja, nediskriminacija, zdravlje i sigurnost zaposlenika i potrošača, obuka i obrazovanje, prisilan ili obvezan rad i drugo. Svaka organizacija ima slobodu da, u procesu definiranja svojih ključnih tema, odabere koja od 19 tema odgovara njenim utjecajima. Pri tome, popis tema nije konačan, ukoliko organizacija smatra da postoje dodatni utjecaji, može ih uključiti u izvještaj. GRI naglašava, da u izvještajima pažnja bude usmjerena samo na one teme koje je organizacija odabrala u procesu definiranja ključnih utjecaja. Kada se pristupa objavi tema odabranih od strane poduzeća, važno je informacije prikazati na način koji zahtijeva GRI. Uvijek je važno, sukladno zahtjevu objave, prikazati postotak te informacije prema kategorijama zaposlenika, mjera, kazni i rizika. Polovične informacije, skupne informacije ili prikazi u apsolutnim brojevima nisu u skladu sa zahtjevima GRI-a te proizvode informacije koje nisu razumljive, usporedive, jasne i transparentne. Izvještaji s takvim informacijama ne mogu komunicirati svoju sukladnost sa zahtjevima GRI-a.⁷³

⁷²ibidem, str. 20-32.

⁷³ibidem, str. 33.

Cilj izvještaja prema GRI Standardima, nije samo prikazati utjecaje kompanije već način na koji kompanija upravlja tim utjecajima, što nalaže da mora postojati stalan proces planiranja aktivnosti s ciljem poboljšanja utjecaja, umjesto da se samo izvještava o njima. Korištenjem GRI 103 izbjegava se deklarativno izvještavanje o temama za koje ne postoje konkretni podaci o utjecaju, već kompanija pretpostavlja da nema značajne utjecaje, kao što je često slučaj s izvještavanjem o ljudskih pravima i nediskriminaciji.⁷⁴

⁷⁴ibidem, str. 60.

5. NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE U HRVATSKOJ

5.1. Stanje nefinancijskog izvještavanja

Dvije godine nakon inicijacije zakonske obveze u izradi Nacionalne studije o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj okupile su se organizacije iz poslovnog, javnog i civilnog sektora, kako bi utvrdile stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj u 2017. i 2018. godini, te kako bi uputile moguće preporuke za njegovo poboljšanje. Ministarstvo financija, kao jedino tijelo u Hrvatskoj koje sukladno Zakonu o računovodstvu obavlja nadzor poduzeća o objavi nefinancijskog izvješća, i partneri Institut za društveno odgovorno poslovanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Global Compact mreža Hrvatska, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, i PricewaterhouseCoopers (PwC) Hrvatska su 12 mjeseci aktivno prikupljali nefinancijske podatke i analizirali nefinancijske izvještaje objavljene u Hrvatskoj za 2017. i 2018. godinu.⁷⁵ Nakon prve Nacionalne studije koja je 2019. godine dala analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj za prvo dvogodišnje razdoblje koje je obuhvatilo izvješća iz 2017. i 2018.godine, Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP) 2021. godine je ponovno okupio partnere na Studiji, kako bi determinirali napredak tijekom sljedećeg dvogodišnjeg razdoblja, odnosno za 2019. i 2020. godinu.⁷⁶

Svrha izrade prve Nacionalne studije bilo je upoznati javnost s pojmom nefinancijskog izvještavanja i nefinancijskih informacija, objasniti koja su poduzeća obveznici izrade istog, upoznavanje sa zakonskim okvirom, pružiti slikoviti prikaz prednosti koje ima izrada nefinancijskog izvješća te motivi izrade istog. Budući da raste svijest dionika, očekuje se od poduzeća da se više angažiraju u području održivosti i pridodaju više pažnje izradi nefinancijskog izvješća. Stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj se planira sustavno i periodički analizirati, kako bi se potaknulo dionike na aktivnije razmišljanje u pogledu održivosti isto tako da se poveća

⁷⁵Republika Hrvatska, Ministarstvo financija, Predstavljena Nacionalna studija o stanju u nefinancijskom izvješćivanju u Hrvatskoj 2017. i 2018., (2019.), Dostupno na [Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Predstavljena Nacionalna studija o stanju u nefinancijskom izvješćivanju u Hrvatskoj 2017. i 2018. \(gov.hr\)](#) (Pristupljeno 16.07.2022.)

⁷⁶ Hrvatska udruga poslodavaca, Predstavljena Druga nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2022.), Dostupno na [Predstavljena Druga nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu - Hrvatska udruga poslodavaca \(hup.hr\)](#) (Pristupljeno 16.07.2022.)

konkurentnost hrvatskih poduzeća. Ključna područja za napredak koja su identificirana jesu

- ✓ minimiziranje rizika, što znači unaprijeđenje prakse praćenja značajnih unutarnjih i vanjskih rizika, koji su povezani sa zaštitom okoliša, društvenim utjecajem, financijama, operacijama i usklađenosti,
- ✓ poboljšanje načina i oblika komunikacije s ključnim dionicima.
- ✓ unapređenje „osjetljivih“ procesa, kojima bi se trebala ispitati procedura i kanali komunikacije za pojedince koji žele prijaviti rizično ponašanje i kršenje zakona te druge ne-etičnosti unutar poduzeća,
- ✓ nadzor procesa korporativnog upravljanja, kako bi se ispitala pravilnost procesa nadzora, uloga internih nadzornih tijela te kakav je njihov odnos s upravom,
- ✓ poticanje transparentnosti u djelovanju
- ✓ edukacija koje bi služile za kontinuirana rad na usavršavanju i profiliranju novih i postojećih kadrova iz područja društvene odgovornosti i zaštite okoliša.⁷⁷

Nefinancijsko izvješće smatra se živim dokumentom, koji se stalno mijenja, sukladno tome tvrtke koje su nefinancijski izvješćuju na dobrovoljnoj ili obveznoj bazi, očekuju velike promjene u standardima izvještavanja. Prema Nacrtu nove direktive o izvještavanju o održivosti kompanija, u pripremi je Europski standard izvještavanja koji će biti primjenjiv za sve kompanije obveznice u Europskoj Uniji. Očekuje se da će na snagu stupiti 2024. godine. Isto kao što je aktualna metodologija za nefinancijsko izvještavanje, Globalna inicijativa za izvještavanje (GRI), početkom listopada 2021. godine predstavila svoje unaprijeđene univerzalne standarde. Stručnjaci na polju društveno odgovornog poslovanja i nefinancijskog izvještavanja smatraju da je riječ o najvažnijoj promjeni te metodologije izvještavanja od početka njezine primjene 2016. godine. Osim što novi standardi imaju nešto drukčiju strukturu, najvažnije promjene odnose se na dubinsku analizu, kojom će organizacije prepoznati velike negativne utjecaje i osnaživanje komponente izvještavanja o ljudskim pravima. Promjene su osmišljene kako bi potaknule kompanije da strateški sagledavaju održivost svog poslovanja, da se ne bave održivošću samo za potrebe izvještavanja.

⁷⁷Omazić M. A., Markota Vukić N., Ravlić Ivanović I., Cigula K., Marszlek V., Rosler B., op.cit. str. 219-220. (Pristupljeno 11.07.2022.)

Standardi pisanja nefinancijskih izvještaja se stalno mijenjaju.⁷⁸ GRI kontinuirano radi na razvoju, na način da svako toliko zamjenjuje neki Standard novom verzijom, a i dodaju se novi, sve kako ne bi zastarjeli te kako bi kompanije bile izazvane prikazivati svoj utjecaj na aktualne teme i da ozbiljnije upravljaju svojim učincima. Izvještaji će ubuduće morati biti objavljeni u strojno čitljivome formatu, što znači da više neće moći biti u običnome formatu (u PDF-u), već u obliku koji se može pretraživati, kopirati i na druge načine obrađivati.⁷⁹ Dinamično je doba gdje informacije brzo zastarijevaju, povaljuje se nova tehnologija, nove aktualnije metode, zato je normalno da se mijenja i razvija sam nefinancijski izvještaj, budući da on nije utemeljen od davnina i nije strukturiran poput financijskog izvještaja, potrebno je da tvrtke budu u korak s vremenom pa tako i sa novim metodama nefinancijskog izvještavanja. Od početka obveze izvještavanja 2017. godine kompanije su napredovale u priključivanju i pristupu izvještavanju i u kvaliteti objavljenih podataka. S druge strane, još je vidljivo da se izvještaji fokusiraju na projekte i podatke, odnosno da manje pokazuju temeljit pristup razmatranju i integraciji ESG-ovih kriterija, utvrđivanju materijalnosti, pa onda i upravljanju identificiranim utjecajima. Nedostatak upravljačkog i strateškog pristupa utječe i na slabiju kvalitetu izvještaja. Slaba točka većine izvještaja je uljepšani pristup u kojem se zanemaruje načelo uravnoteženosti, što znači da poduzeća uključuju samo informacije o pozitivnim utjecajima poslovanja, a izbjegavaju izvještavati o eventualnim negativnim. Jedan od razloga može biti taj što neka poduzeća smatraju nefinancijski izvještaj promotivnim materijalom te postoji mogućnost straha od reakcije dionika na negativne utjecaje poslovanja.⁸⁰ Prema uvidu HR PSOR-a, unatrag nekoliko godina između sto i dvjesto kompanija sudjelovalo je u Hrvatskom indeksu održivosti, kroz taj podatak ocjenjuje se da je otprilike dvjesto kompanija ozbiljnije zainteresirano za svoj utjecaj na okoliš i društvo te da njime na neki način upravljaju. Kompanije koje se bave svojim utjecajem na okoliš i društvo zaključuju kako je sve više dionika zainteresirano za njihove izvještaje i utjecaje.⁸¹

⁷⁸ Laslavić Ž., Vodič za nefinancijsko izvještavanje: stižu novi standardi, Lider Media, (2021.), Dostupno na [Vodič za nefinancijsko izvještavanje: Stižu novi standardi \(lidermedia.hr\)](https://www.lidermedia.hr/vodica-za-nefinancijsko-izvjestavanje-stizu-novi-standardi) (Pristupljeno 12.07.2022.)

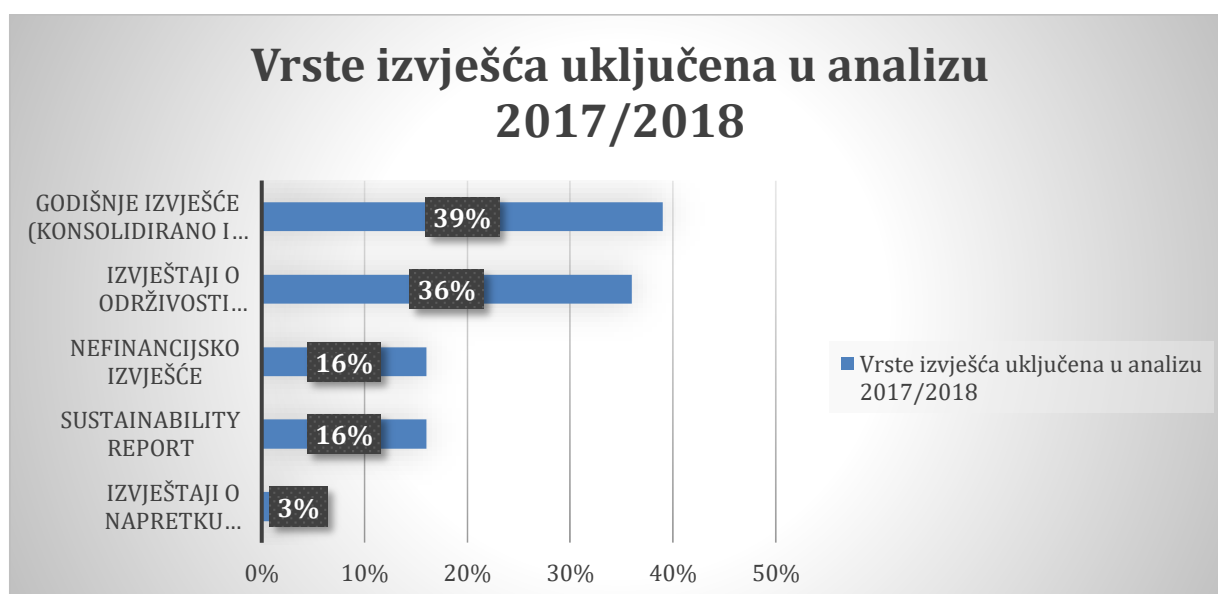
⁷⁹loc.cit.

⁸⁰loc.cit.

⁸¹loc.cit

U prvoj Nacionalnoj studiji nefinancijskog izvještavanja bilo je uključeno 74 poduzeća, dok je u drugoj studiji bilo uključeno 96 poduzetnika.⁸² Prema prikazanom grafu 1., zaključuje se da su poduzeća iz prve Nacionalne studije, najviše koristile Godišnje izvješće u svrhu nefinancijskog izvještavanja, dok su najmanje koristile izvještaj o napretku. Poduzeća uključena u drugu Nacionalnu studiju, su također najviše koristila godišnja izvješća, na posljednjem mjestu zasebno nefinancijsko izvješće. Razlika u odnosu na prvu studiju najviše je u većem broju korištenja izvještaja o napretku (Graf 2.).

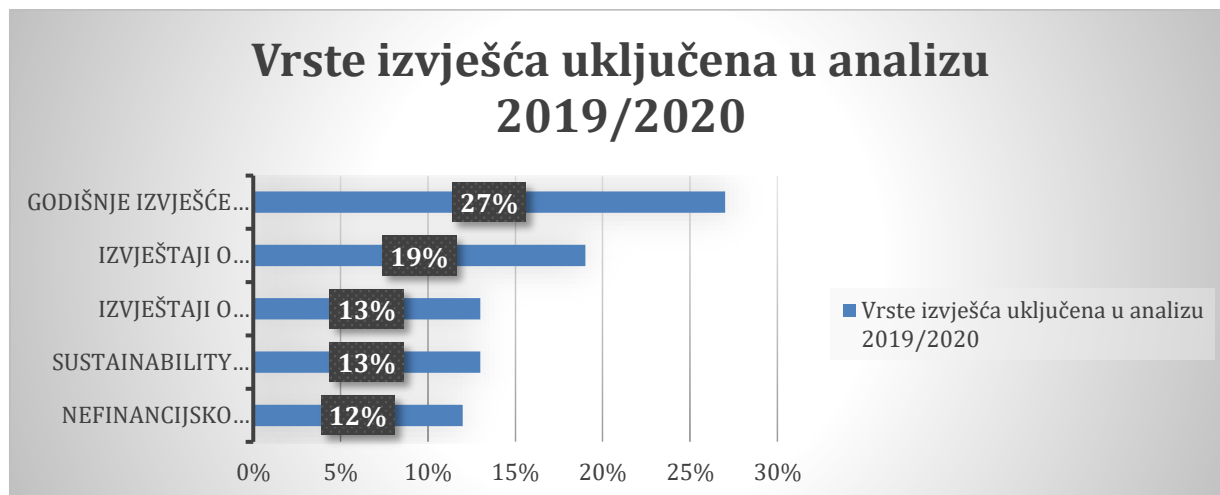
Graf 1. Vrste izvješća uključena u analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj (2017./2018.)

Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017. i 2018. godinu, (2019.), Dostupno na [Nacionalna studija NFI 2017:18.pdf - Google Drive](#)

⁸²Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.), Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf> (Pristupljeno 14.07.2022.)

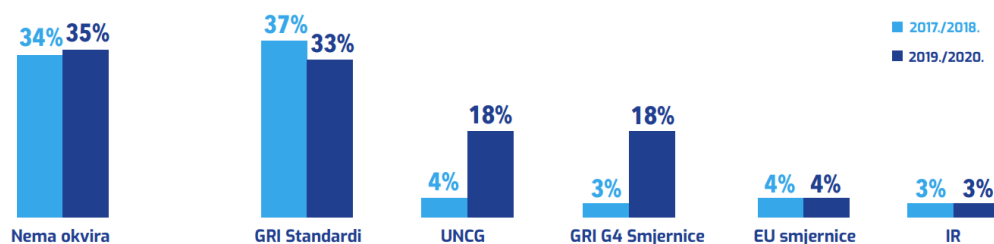
Graf 2. Vrste izvješća uključena u analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj (2019./2020.)

Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.),

Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf>

Slika 5. Udio nefinancijskih izvješća prema vrsti okvira za izvještavanje

Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.),

Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf>

Nacionalnom studijom o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017./2018., analizirani su okviri za nefinancijsko izvještavanje, kao i ključni trendovi. Kao metodologija pri nefinancijskom izvještavanju najviše su korišteni GRI Standardi, točnije 37% poduzeća se oslanjalo na njih prilikom izvještavanja, dok njih 34% svoja nefinancijska izvješća ne oslanja na niti jedan okvir. Nadalje, 11% ih izvještava prema smjernicama GRI G4, 4% prema smjernicama EU-a, 4% poduzeća izvještava prema

deset načela UN-ovog Global Compacta, dok 3% koristi smjernice integriranog izvještavanja. Poduzeća koja ne primjenjuju okvir za nefinancijsko izvještavanje (njih 34%) imaju opsegom manja izvješća od ostalih, prosječni broj stranica njihovih izvješća je 16 stranica. S druge strane, poduzeća koja primjenjuju bilo koji okvir za nefinancijsko izvještavanje imaju veći obuhvat svojih izvješća, prosječni broj stranica njihovih izvješća je 40 stranica.⁸³ Dvije važne ograde u Nacionalnoj studiji za 2017./2018. godine jesu te da u studiju nisu uključena poduzeća u postupcima likvidacije, stečaja ili ostalim sličnim postupcima, kao ni ona koja FINI radi javne objave do datuma objave studije nisu dostavila potrebnu dokumentaciju iz članka 30. stavaka 2., 3. i 4. Zakona o računovodstvu.⁸⁴ Kao što je prikazano na slici 5., u 2019./2020. godini 1% više poduzeća ne koriste niti jedan okvir za nefinancijsko izvještavanje u odnosu na prethodne dvije godine, 4% manje poduzeća je koristilo GRI Standarde, 14% više poduzeća je koristilo okvir Globalnog sporazuma Ujedinjenih Naroda (UN Global Compact), te je 15% više njih koristilo GRI G4 Smjernice. EU smjernice i IR Standardi su se koristili podjednako u obje dvije godine.⁸⁵ Dok je u 2017./2018. godini 13 poduzeća dobrovoljno prihvatilo obvezu nefinancijskog izvještavanja, u periodu od 2019./2020. 16 poduzeća dobrovoljno izvještavaju o utjecaju na društvo i okoliš.⁸⁶

Slika 6. Dobrovoljno objavljeni nefinancijski izvještaji

Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.),

Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf>

⁸³Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017. i 2018. godinu, (2019.), Dostupno na [Nacionalna studija NFI 2017:18.pdf - Google Drive](#) str. 13.

⁸⁴ibidem, str. 21.

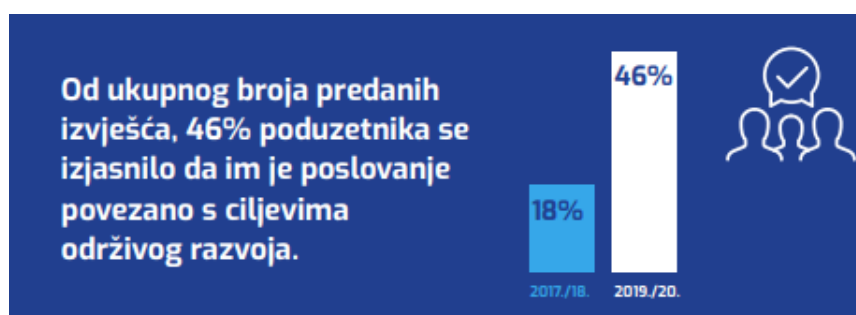
⁸⁵Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.),

Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf>, str. 38.

⁸⁶ibidem, str. 40.

Ciljevi održivog razvoja nužno moraju biti u fokusu svake tvrtke i svakog sektora. Usporedbom rezultata prošle studije koja je analizirala nefinancijska izvješća poduzeća za 2017./2018. godinu, te rezultata do kojih su partneri studije došli analizom nefinancijskih izvješća 2019./2020. godine, vidljiv je napredak poduzeća u Hrvatskoj u smislu uključivanju ciljeva održivog razvoja u svoja izvješća i svoje aktivnosti. Na slici 7. prikazan je rast, točnije 46% analiziranih izvješća izvještava o Ciljevima održivog razvoja, u usporedbi s 18% koliko ih je izvještavalo do prije dvije godine. Samim time, navedeni porast predstavlja dokaz svijesti i interesa, pa i preuzimanja odgovornosti poduzeća u Hrvatskoj za pronalaskom rješenja za globalne probleme današnjice kao što su siromaštvo i društvene nejednakosti ili degradacija okoliša i klimatske promjene. Odgovorno poslovanje važno je za sve poduzetnike, bez obzira na njihov sektor, veličinu ili tržište na kojem posluju, ukoliko žele opstati i ostati konkurentni u budućnosti. Povezujući lokalno poslovanje poduzeća s globalnim ciljevima i prioritetima, vrlo se lako usklađuje poslovanje prema ciljevima održivosti. Sukladnom tome, tvrtka onda ima višestruke koristi, od novih budućih poslovnih prilika, preko jačanja odnosa s dionicima i partnerima, do stabilizacije društva i tržišta te sklapanja novih partnerstava temeljenih na zajedničkom jeziku i zajedničkom cilju. Zajednički cilj je ispunjenje Ciljeva održivog razvoja, a zajednički jezik je onaj koji uključuje okolišne, društvene i upravljačke aspekte naprednih modela održivog poslovanja i rasta.⁸⁷

Slika 7. Udio poduzetnika čija su poduzeća povezana s ciljevima održivog razvoja

Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.),

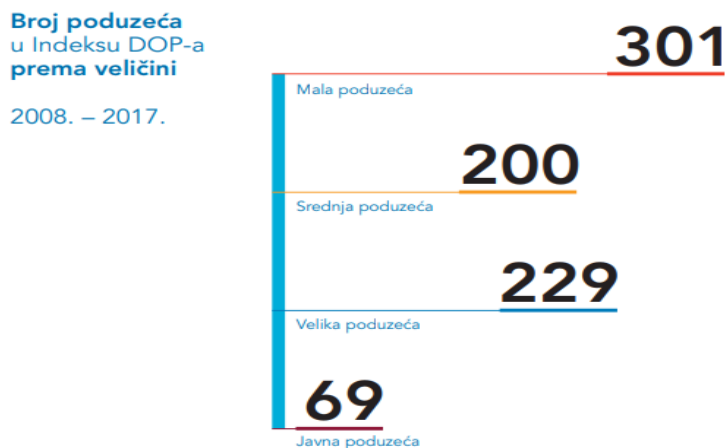
Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf>

⁸⁷ibidem, str. 11

5.2. Primjeri dobre prakse

Svijest o važnosti nefinancijskog izvještavanja u krugu poduzeća u Hrvatskoj raste. To je moguće zaključiti na temelju analiza Nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj te sukladno povećanjem poduzeća koji dobrovoljno izvješćuju u 2019./2020. godini. Prema navedenom, poduzeća sve više uočavaju važnost transparentnosti poslovanja i brige za buduće generacije. Uključivanje poduzeća u projekt Indeksa DOP-a, popraćen je promjenama u prosječnim i najboljim rezultatima od strane Hrvatske gospodarske komore u Zajednici za društveno odgovorno poslovanje. "Zbog toga mnoga poduzeća nakon nekoliko godina ispunjavanja metodologije uđu u konkurenciju za nagradu, što govori u prilog tome da je Indeks DOP-a koristan alat za sva ona poduzeća koja odluče uvesti ili unaprijediti svoju praksu društvene odgovornosti. Posljednjih godina ovo postaje još važnije u kontekstu ostvarenja UN-ovih ciljeva održivog razvoja, prema Mirjani Matešić, ravnateljici Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj."⁸⁸

Slika 8. Broj poduzeća u Indeksu DOP-a prema veličini (2008.-2017.)

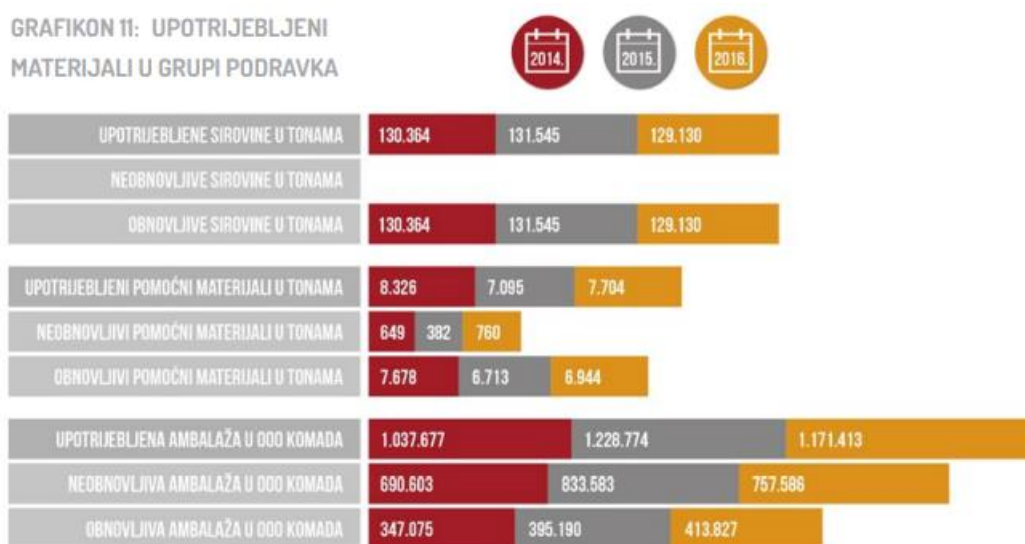
Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, 10 godina provedbe projekta, Zagreb, (2018.), Dostupno na [indeks-dop-a10-godina-provedbe-projekta5c0532d763c50.pdf](https://www.hgk.hr/indeks-dop-a10-godina-provedbe-projekta5c0532d763c50.pdf) (hgk.hr)

⁸⁸Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, 10 godina provedbe projekta, Zagreb, (2018.), Dostupno na [indeks-dop-a10-godina-provedbe-projekta5c0532d763c50.pdf](https://www.hgk.hr/indeks-dop-a10-godina-provedbe-projekta5c0532d763c50.pdf) (hgk.hr) (Pristupljeno 20.07.2022.)

5.2.1. Podravka d.d.

Podravka je od 2015. do 2018. objavljivala Izvještaj o održivom razvoju, za 2020. i 2021. godinu objavila je nefinancijske informacije u takozvanom Godišnjem izvješću. Za prikaz u ovom radu izabran je zaseban Izvještaj o održivom razvoju Podravke iz 2016. godine koji ima 82. stranice i koji obuhvaća ekonomsku okolišnu i društvenu kategoriju održivosti. U izvješću Grupa pokazuje izravno stvorenu i distribuirano ekonomsku vrijednost. Poduzeće ostvareni ekonomski učinak distribuira putem plaća i naknada zaposlenicima, plaćanja državi, plaćanja operativnih i financijskih troškova te plaćanja drugim dionicima na izravan ili neizravan način. Navedena tema je za njih materijalna jer su profitna organizacija. Neke od tema koje su opisane u okolišnoj kategoriji jesu materijali, energija, otpadne vode i otpad, pridržavanje propisa i njihove podteme. U izvješću je objašnjeno zašto je svaka tema materijalna za Podravku.

Slika 9. Upotrijebljeni materijali u Grupi Podravka

Izvor: Podravka d.d., Izvješće o održivom razvoju 2016., (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.azureedge.net/6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf)

Ovakav prikaz materijala daje jasnu sliku, koliko je sirovina iskorišteno, te koliko se od tih sirovina može reciklirati i ponovno upotrijebiti, to je važan aspekt okoliša jer pomaže u smanjenju i gospodarenju otpada. "U Grupi Podravka postoji mogućnost korištenja recikliranih ulaznih materijala u segmentu ambalaže za pakiranje proizvoda. Tako kompanija pomaže u smanjivanju potražnje za novim sirovinama i doprinosi očuvanju globalnih resursa. Inicijative glede upotrebe recikliranih ambalažnih materijala

uglavnom dolaze iz službe za Razvoj ambalaže, ali u cijelom procesu aktivno sudjeluju i stručnjaci iz sektora za Istraživanje i razvoj, Marketinga i Proizvodnje. Slijedom toga, postotak recikliranih ulaznih materijala upotrijebljenih u pakiranju proizvoda Grupe Podravka u razdoblju od 2014. do 2016.godine je dan u sljedećoj tabeli.¹⁸⁹

Tablica 1. Postotak recikliranih materijala u grupi Podravka

Postotak recikliranih ulaznih materijala u segmentu ambalaže	2014. (u %)	2015. (u %)	2016. (u %)
Ambalažni karton	93	93	93
Ambalažni kromokarton	70	70	70
Bijelo staklo	20	20	20
Zeleno staklo	50	50	50
Bijeli lim	72	72	72

Izvor: Podravka d.d., Izvješće o održivom razvoju 2016., (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.podravka.hr/izvjestaji/izvjestaji-2016-2017)

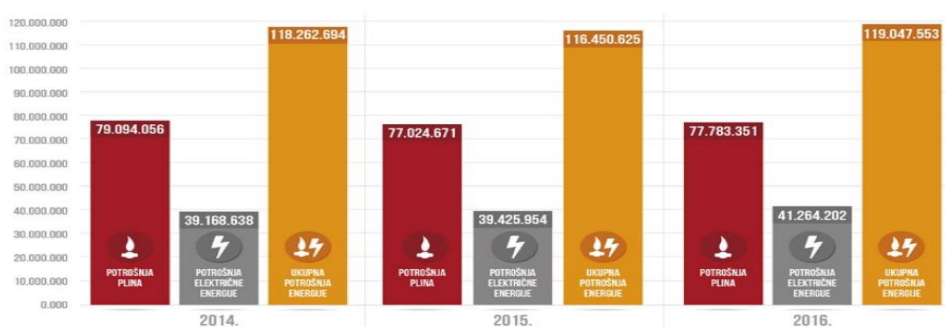
Grupa Podravka smatra energiju esencijalnim materijalom jer se značajno odražava na ekonomske, okolišne i društvene učinke kompanije. Energenti koje kompanija troši jesu struja, plin, komprimirani zrak i tehnološka para. Kontinuiranim povećanjem energetske učinkovitosti i racionalnijim korištenjem pojedinog energenta, kompanija ostvaruje bolji ekonomski učinak te se odgovornije odnosi prema okolišu i društvu.⁹⁰ U svrhu sagledavanja i razumijevanja utjecaja potrošnje energije unutar Grupe Podravka na zajednicu u kojoj kompanija posluje, u sljedećem grafikonu je prikazana potrošnja energije Grupe Podravka u Gradu Koprivnici (lokalnoj zajednici) u razdoblju od 2014. do 2016. godine.⁹¹ Ovakav prikaz omogućava korisnicima nefinancijskog izvješća vidjeti što Podravka poduzima kako bi smanjila negativan utjecaj na okoliš, ali pomaže i samoj Grupi Podravka da poboljša i unaprijedi prakse poslovanja, te da eventualno investira u obnovljive izvore energije, ili poduzme određene korake kako bi poslovanje bilo održivo.

⁸⁹Podravka d.d., Izvješće o održivom razvoju 2016., (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.podravka.hr/izvjestaji/izvjestaji-2016-2017) (Pristupljeno 30.07.2022.)

⁹⁰ibidem, str. 55

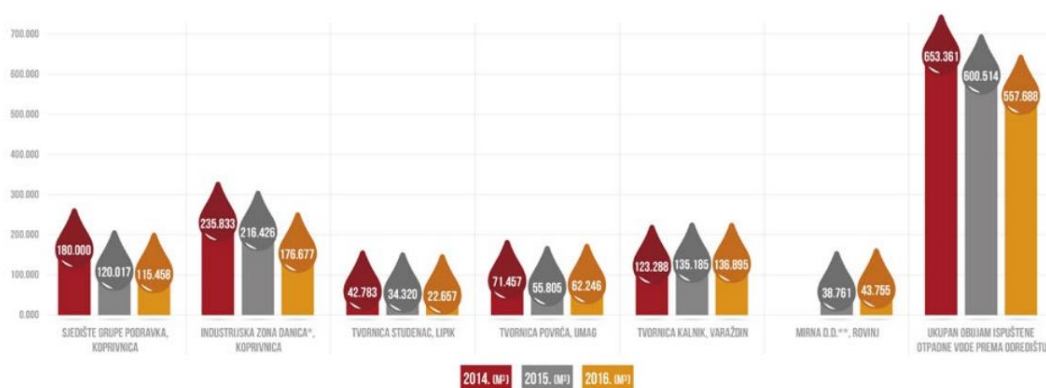
⁹¹loc.cit.

Slika 10. Potrošnja energije grupe Podravka u lokalnoj zajednici Koprivnice

Izvor: Podravka d.d., Izvješće o održivom razvoju 2016., (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.azureedge.net/6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf)

Slika 11. Obujam ispuštene otpadne vode grupa Podravka u RH prema odredištu

Izvor: Podravka d.d., Izvješće o održivom razvoju 2016., (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.azureedge.net/6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf)

Isto tako, prema podacima koji obuhvaćaju informacije o obujmu ispuštene otpadne vode Grupe Podravka u Republici Hrvatskoj, vidljivo je kako je smanjenje ispuštene otpadne vode na svim odredištima u razdoblju od 2014. do 2016. godine značajno manje, što je posljedica racionalnog korištenja vode te smanjenja broja zaposlenika. Povećanje obujma otpadnih voda u Tvornici Kalnik Varaždin rezultat je povećanja obujma proizvodnje, dok je kod Tvornice povrća Umag u takvoj situaciji došlo do povećanja obujma otpadne vode u odnosu na 2015. godinu, što je popraćeno povećanih količina oborina.⁹² U izvješću su prikazane pozitivni utjecaji ali i negativni, međutim ukoliko je korištenje nekog energenta ili vode povećano Grupa Podravka daje

⁹²Ibidem, str. 57

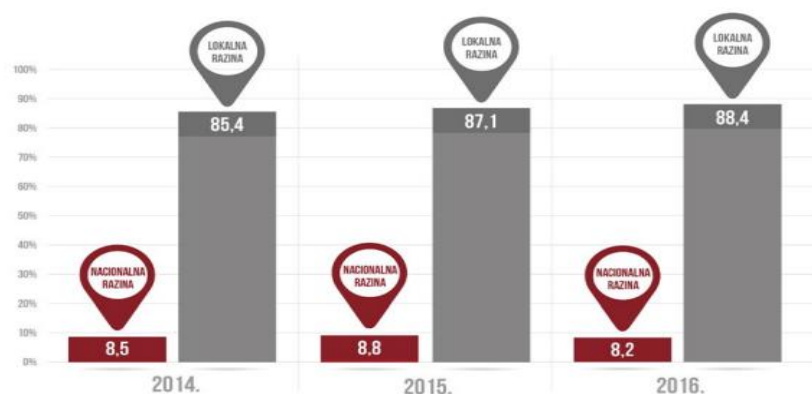
jasan razlog što je dovelo do toga, takva transparentnost pomaže u kreiranju povjerenja sa dionicima. Upravljanje aspektom "Otpadne vode" temelji se na korporativnoj Politici zaštite okoliša koja sadrži obvezu upravljanja otpadnim vodama. Internim pristupom upravljanju okolišem, poduzeće ima za cilj smanjiti svoje negativne utjecaje na okoliš kroz neprestano smanjenje ispuštanja i povećanje kvalitete ispuštenih otpadnih voda. Procjena pristupa upravljanja aspektom Otpadne vode se u Grupi Podravka sagledavaju na način da se praćenjem i usporedbom rezultata s prijašnjim godinama, uspoređuju s učinkovitosti sustava upravljanja te s ostvarenim ciljevima koji se provjerava putem eksternih audita.⁹³

Društvena održivost poduzeća vezana je uz utjecaje koje Grupa Podravka ima na društvene sustave u kojima posluje. Ova kategorija održivosti sadrži potkategorije radni odnosi i dostojan rad, ljudska prava, društvo i odgovornost za proizvod. Pod temom društvene održivosti, obrađuju se teme zapošljavanja, zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, obuka i obrazovanje, te aspekt lokalne zajednice. Uzmimo za primjer temu zapošljavanja, zapošljavanje radnika planira se na godišnjoj razini za cijelu Grupu Podravka od strane Centrale koja koordinira proces i upravlja zapošljavanjem u skladu s Procesom zapošljavanja Grupe Podravka. U procesu regrutiranja i selekcije uvijek je uključen psiholog koji provodi postupak selekcijskog testiranja i intervjuje. Svaki korak selekcijskog procesa propisan je, kao i osobe koje su uključene u pojedini korak selekcijskog procesa. Postupak je strukturiran i transparentan te prati potrebe kompanije u pogledu broja novih zapošljavanja i stručnosti. Proces regrutiranja i selekcije vodi cjelina Upravljanje ljudskim potencijalima, a uključuje se osoba ili sektor koji će biti nadređena budućem zaposleniku. Dugoročno zapošljavanje radnika definirano je Strategijom Grupe Podravka. Sagledavanjem utjecaja Grupe na zapošljavanje u Prehrambenoj i Farmaceutskoj grani na razini koja uključuje Republiku Hrvatsku i lokalnu zajednicu (Grad Koprivnica), moguće je zaključiti kako Grupa ima izraženo velik utjecaj na zapošljavanje u lokalnoj zajednici, što je vidljivo na sljedećem grafikonu:⁹⁴

⁹³loc.cit

⁹⁴Ibidem, str. 62-63.

Slika 12. Utjecaj grupe Podravka na zapošljavanje u prehrambenoj i farmaceutskoj industriji na nacionalnoj i lokalnoj razini

Izvor: Podravka d.d., Izvješće o održivom razvoju 2016., (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.azureedge.net/6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf)

Izvješće Podravke jasno prikazuje područja u kojima ona mora unaprijediti prakse i poboljšati poslovanje, dobro je prikazan utjecaj na okoliš i društvo, međutim smatram kako je najveći nedostatak ovog izvještaja isključenost drugih lokalnih zajednica u kojima Grupa Podravka posluje, odnosno uključene su samo određene, primjerice potrošnja električne energije je prikazana samo u lokalnoj zajednici Koprivnice, ne možemo dobiti jasnu sliku o stanju na ostalim mjestima. Međutim i sama Grupa Podravka je svjesna manjkavosti izvješća te ga nastoji poboljšati kroz godine.

5.2.2. Ericsson Nikola Tesla

Tvrtka Ericsson Nikola Tesla, uzastopno već 15 godina objavljuje godišnje izvješće, čija je struktura integracija financijskog i nefinancijskog izvješća. Izvješće iz 2020. čine 233. stranice u kojem su opisane materijalne teme usko vezane s poslovnom odgovornošću, odgovornošću za okoliš, društvenoj odgovornošću i ciljevi, dostignuća i indikatori. Prva materijalna tema je poslovna odgovornost. Kako se iskazuje u izvješću etičnost, odgovornost i održivost ugrađeni su u temelje poslovanja Ericsson Nikola Tesla Grupe pa ih se strogo pridržavaju u svakoj njihovoj aktivnosti, isto očekuju i od njihovih poslovnih partnera. Norme definirane Kodeksom ponašanja za poslovne partnere, uz opći pregled njihovih očekivanja i zahtjeva u ključnim područjima kao što su poslovna etika, borba protiv korupcije, prava radnika i ljudska prava, zdravlje i zaštitu na radu, podrazumijevaju i odgovornost za okoliš te suzbijanje klimatskih promjena. Grupa je svjesna kako smanjenje negativnog utjecaja na okoliš, nastalog temeljem njihovih poslovnih aktivnosti, podrazumijeva razmatranje cijelog lanca poslovanja, od njih samih, preko poslovnih partnera do dobavljača.⁹⁵

Tablica 2. Pokazatelji potrošnje vode i energenata

Kvantitativni pokazatelji potrošnje vode i energenata tijekom tri prethodne godine, za lokaciju Grupe u Krapinskoj 45			
Godina	Voda (m ³)	Para (tona)	Električna energija (MWh)
2018.	42.847	8.613	21.132
2019.	21.195	6.921	22.467
2020.	17.848	6.214	23.701

Izvor: Ericsson Nikola Tesla d.d., Godišnji izvještaj 2020. Ericsson Nikola Tesla, (2021.), [028494e9-4971-4b23-ae73-8765148ec027 \(ericsson.hr\)](https://www.ericsson.hr/028494e9-4971-4b23-ae73-8765148ec027)

Konkretne aktivnosti Grupe ENT jesu rekonstrukcija infrastrukture te korištenje sustava centralnog nadzora koja su rezultirala optimizacijom potrošnje vode i pare za grijanje. Informacije u tablici prikazuju rezultate ulaganja koje je direktno utjecalo na smanjenje negativnog utjecaja na okoliš od strane poduzeća. Isto tako, unatoč opsežnim

⁹⁵Ericsson Nikola Tesla d.d., Godišnji izvještaj 2020. Ericsson Nikola Tesla, (2021.), [028494e9-4971-4b23-ae73-8765148ec027 \(ericsson.hr\)](https://www.ericsson.hr/028494e9-4971-4b23-ae73-8765148ec027), (Pristupljeno 25.07.2022.)

građevinskim i elektroenergetskim radovima koji su obuhvaćali cijelu godinu ali i informacije o značajnom povećanju broja raspoloživih radnih mjesta, nastavljen je trend pada potrošnje vode i pare za grijanje. Jasno, dio smanjenja u potrošnji vode može se pripisati i okolnostima rada od kuće. Vrlo blagi porast potrošnje električne energije uzrokovan je radovima na energetskej obnovi kampusa te povećanjem kapaciteta u testnoj okolini centra za komunikacijsku opremu i mreže, opisano je u izvješću.⁹⁶ U izvješću je također vrlo dobro opisano gospodarenje otpadom. U temi društvene odgovornosti tvrtka se bavi raznim akcijama za pomoć zajednici, fokusu na mlade, partnerstvo za društveno-ekonomski razvoj i druge aktivnosti.

"Ciljevi održivosti i korporativne odgovornosti Ericssona Nikole Tesle usklađeni su sa strategijom kompanije. Ciljevi se pregledavaju i o njima se izvještava svake godine, a odražavaju naše napore da smanjimo rizike i povećamo pozitivne učinke."⁹⁷

Dugoročni cilj pozitivnog učinka Ericsson Nikola Tesle bio je povećati zastupljenost žena do 40% u Nadzornom odboru, 30% izvršnog posloводства, linijskih rukovoditelja i radne snage. Uspjeli su ostvariti povećanje zastupljenosti žena od 20% u Nadzornom odboru, 29,4% u izvršnom posloводства, 21% linijskih rukovoditelja i 25% radne snage jesu žene. Još jedan od ciljeva bio je smanjiti emisiju ugljikova dioksida u okoliš kroz ponudu i implementaciju novih rješenja u portfelju. U suradnji s Ministarstvom zdravstva, Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, Agencijom za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama te Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, nadogradili su Centralni zdravstveni informacijski sustav RH (CEZIH). Njihova rješenja u području e-zdravstva smanjuje ugljikov otisak, ukidanjem potrebe za putovanjima vezanim uz usluge koje su sada dostupne online. Isto tako sudjeluju u projektu SumBOOST kojim Europska unija sufinancira razvoj održivog urbanog prijevoza, s ciljem smanjenja emisije CO₂ u prometu. Osobno su završili projekt "Povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u tvrtki za koji kažu kako je bio uspješan. Konkretno smanjuju godišnju emisiju CO₂ za 1400 tona.⁹⁸ Strategija Ericsson Nikola Tesla Grupe poznata je po tome da integrira održivost i korporativnu odgovornost stvarajući tako preduvjete za aktivnu ulogu u

⁹⁶ibidem, str. 91.

⁹⁷ibidem, str. 105.

⁹⁸ibidem, str. 90.

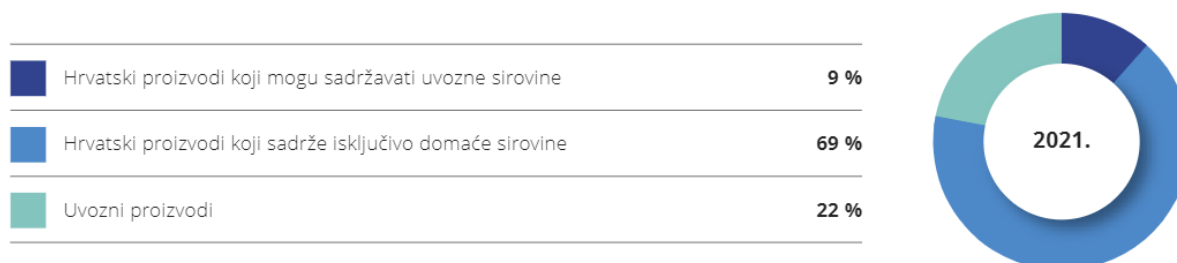
provođenju digitalne transformacije društva i stvaranje nove vrijednosti za sve dionike. Grupa mjeri i ocjenjuje svoje ekološke, socijalne i ekonomske učinke. Naglašava kako je rad na tome kontinuirano putovanje, a implementacija strategije pokriva tri glavna područja, a to su odgovorno poslovanje, održivost okoliša i digitalna uključenost.⁹⁹ Prema nefinancijskom izvješću možemo zaključiti kako tvrtka Ericsson Nikola Tesla zaista nastoji poboljšati prakse poslovanja i smanjiti negativne utjecaje na ekološku i društvenu dimenziju pri čemu im upravo nefinancijski izvještaj i pomaže, to je jedna od većih tvrtki u Hrvatskoj, na temelju čega možemo zaključiti da je moguće istovremeno generirati profit i uključivati održive prakse u poslovanje.

⁹⁹Ibidem, str. 41.

5.2.3. Valamar Riviera

Valamar Riviera od 2015. objavljuje integrirano godišnje izvješće. U 2021. objavili su Integrirano izvješće od 122. stranice. Valamar Riviera u praksi već zadnjih sedam godina integrira poslovno izvještavanje s direktivom izvještavanja o održivosti, odnosno nefinancijskim informacijama o utjecaju poduzeća na okoliš i društvo, a pritom prateći smjernice GRI Standarda. Izvještaj sadrži okolišne, društvene i upravljačke aspekte. Valamar Riviera u svom poslovanju ima visok udio zastupljenosti domaće proizvodnje i lokalnih proizvoda u segmentu hrane i pića, što ima značajni doprinos u osiguranju autentične usluge i proizvoda. Promocijom autohtonih proizvoda Valamar obogaćuje ponudu te time razvija dugoročnu suradnju s lokalnom zajednicom i njihovim proizvodima.¹⁰⁰

Slika 13. Udio domaćih i uvoznih sirovina u Valamaru Riviera

Izvor: Valamar d.d., Integrirano godišnje izvješće 2021.,(2022.), Dostupno na [Integrirano godišnje izvješće i održivo poslovanje za 2021. godinu - integrirano-godis-nje-izvjes-c-e-i-odr-ivo-poslovanje-za-2021.pdf \(valamar-riviera.com\)](https://www.valamar-riviera.com/integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odr-ivo-poslovanje-za-2021-godinu-integrirano-godis-nje-izvjes-c-e-i-odr-ivo-poslovanje-za-2021.pdf)

Valamar je od 2015. godine uložio gotovo 65 milijuna eura u različite programe održivosti i društvene odgovornosti. Navedeni programi uključuju ulaganja u obnovljive izvore energije i energetska učinkovitost, turističku infrastrukturu, kao i brojne programe za zaposlenike, društvene i filantropske programe. Od 2015. godine Valamar je smanjio svoj ugljični otisak za 70 %.¹⁰¹ Smanjenje je uglavnom postignuto prelaskom na električnu energiju iz obnovljivih izvora. Dodatan, značajan učinak je postignut i zamjenom kotlovnica na lož ulje s plinskim kotlovnica, a još više dizalicama topline, te drugim mjerama.¹⁰² Nadalje, 100% električne energije u

¹⁰⁰ Valamar d.d., Integrirano godišnje izvješće 2021.,(2022.), Dostupno na [Integrirano godišnje izvješće i održivo poslovanje za 2021. godinu - integrirano-godis-nje-izvjes-c-e-i-odr-ivo-poslovanje-za-2021.pdf \(valamar-riviera.com\)](https://www.valamar-riviera.com/integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odr-ivo-poslovanje-za-2021-godinu-integrirano-godis-nje-izvjes-c-e-i-odr-ivo-poslovanje-za-2021.pdf), Str. 26. (Pristupljeno 31.07.2022.)

¹⁰¹ibidem, str. 34

¹⁰²ibidem, str. 70.

objektima Valamar Riviere, Imperial Riviere te u Valamar Obertauern Hotelu je iz obnovljivih izvora.

Slika 14. Kretanje emisija stakleničkih plinova u Valamar Rivieri

KRETANJE EMISIJA STAKLENIČKIH PLINOVA U VALAMAR RIVIERI (U CO₂e)

	kg/zaузетој smještajnoj jedinici		PROMJENA U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU:	
	kg/zaузетој smještajnoj jedinici	kg/noćenju	(t)	kg/noćenju
2015.	9,95	4,41		
2016.	3,05	1,30	↓ 68,02 %	↓ 70,52 %
2017.	2,92	1,20	↓ 5,67 %	↓ 7,91 %
2018.	3,17	1,30	↑ 10,95 %	↑ 8,67 %
2019.	2,56	1,04	↓ 18,01 %	↓ 20,39 %
2020.	2,69	1,28	↓ 58,15 %	↑ 23,49 %
2021.	2,03	0,81	↑ 36,38 %	↓ 36,56 %
Promjena u odnosu na 2021. / 2015.			↓ 84,3 %	↓ 81,6 %
Promjena u odnosu na 2021. / 2019.			↓ 42,93 %	↓ 21,66 %

Izvor: Valamar d.d., Integrirano godišnje izvješće 2021.,(2022.), Dostupno na [Integrirano godišnje izvješće i održivo poslovanje za 2021. godinu - integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odrz-ivo-poslovanje-za-2021.pdf \(valamar-riviera.com\)](https://www.valamar-riviera.com/integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odrz-ivo-poslovanje-za-2021-godinu)

Izračun Grupe Valamar odnosi se na sadržaje koji pripadaju Valamar Rivieri, Imperial Rivieri i Valamar Obertauern Hotelu. U izvještaj za 2021. godinu uključene su emisije stakleničkih plinova čitave Grupe Valamar, uključujući i ne ugostiteljske sadržaje. Kako bi podaci bili usporedivi, na jednak način su usklađeni izračuni za ranije godine.¹⁰³

Što se tiče društvenog aspekta poslovanja Valamar iskazuje razne teme poput zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu, zdravlje i sigurnost kupaca, zapošljavanja, obuke i obrazovanja, raznolikost i različite mogućnosti. U 2021. godini je uloženo ukupno 41.162 sati edukacije te 2.854,372 kuna u obrazovne programe i edukacije u sklopu Valamar Excellence programa. Od 2021. Valamar njihovim zaposlenicima na raspolaganju nudi PERO, to je Platforma za Edukaciju, Razvoj i Onboarding ljudskih potencijala, namijenjena učenju, razvoju, upravljanju timovima, zapošljavanju, strukturiranom uvođenju u posao, procjeni radne učinkovitosti i mnogobrojnim drugim aktivnostima koje doprinose efikasnom upravljanju ljudskim potencijalima. Također su u Valamarovu okolinu integrirali Cornerstone, svjetski poznatu platformu za razvoj i upravljanje zaposlenika.¹⁰⁴ Valamar je posvećen ulaganju u buduće kadrove i promociju zanimanja u turizmu, nakon pauze stipendiranja novih stipendista, zbog

¹⁰³loc.cit.

¹⁰⁴ibidem, str. 64.

Covid-19 krize, u 2021., nastavili su s programom stipendiranja. U Valamarovim hotelima, kampovima i ljetovalištima učenici tijekom rada za poduzeće Valamar imaju priliku steći radno iskustvo, a sukladno tome po završetku školovanja osigurano im je i prvo zaposlenje. Stipendistima iz drugih destinacija koji dolaze raditi, Valamar osigurava smještaj i prehranu na račun poslodavca. Stipendije u vrijednosti od 1.200 kuna se mjesečno isplaćuju tijekom školske godine u trajanju od 10 mjeseci sve do završetka školovanja. U 2021. godini, unatoč nastavku Covid-19 krize Valamar je stipendirao ukupno 28 učenika.¹⁰⁵

Tablica 3. Broj stipendiranih učenika od strane Valamara u 2021.

	Lokalni	Iz drugih županija	Ukupno
Maturanti	19	14	23
Ostali razredi	5	0	5
Ukupno	14	14	28

Izvor: Valamar d.d., Integrirano godišnje izvješće 2021.,(2022.), Dostupno na [Integrirano godišnje izvješće i održivo poslovanje za 2021. godinu - integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odr-zivo-poslovanje-za-2021.pdf \(valamar-riviera.com\)](https://www.valamar-riviera.com/integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odr-zivo-poslovanje-za-2021-godinu-integrirano-godisnje-izvjes-c-e-i-odr-zivo-poslovanje-za-2021.pdf)

Valamarovo integrirano izvješće za 2021. godinu provjereno je i odobreno od strane HR PSORA. Prema njima izvještaj zadovoljava zakonsku regulativu Republike Hrvatske i Europske Unije koja propisuje opseg, sadržaj i rokove godišnjeg izvještaja. Izvještaj je prema njihovom mišljenju sukladan sa zahtjevima Sržne opcije izvještavanja od održivosti Standarda Globalne inicijative za izvještavanje (GRI).¹⁰⁶

¹⁰⁵ibidem, str. 65.

¹⁰⁶ibidem, str. 112.

5.3. Kritički osvrt

Studije prikazuju pozitivan trend u priključivanju poduzeća nefinancijskom izvještavanju, posebice poduzeća koji izvještavaju na dobrovoljnoj bazi. Cilj prikazivanja ovih izvješća bio je upoznavanje sa strukturom istih, ukazivanje na mogućnosti društvene odgovornosti i nefinancijskog izvještavanja. Budući da je riječ o jednim od najvećih profitnih tvrtki na području Hrvatske, može se zaključiti kako je moguće generirati profit i istodobno uvoditi i provoditi održive prakse poslovanja. Podaci su najviše bazirani na okolišne aspekte, pretpostavka je zbog klimatskih promjena koji danas predstavljaju veliki problem, činjenica je da se poduzeća najviše baziraju na okolišni aspekt, međutim ne zanemaruju se društveni aspekti i ljudska prava, to su također teme o kojima je bitno izvještavati. Informacije koje se mogu saznati iz nefinancijskih izvješća, mogu biti veoma korisne za razne vrste dionika i zanimljivo je vidjeti što konkretno velika poduzeća poduzimaju, kako bi smanjila negativan utjecaj svog poslovanja na okolišne i društvene aspekte, na koji način pomažu zajednici da ostvari održiv rast i brinu o budućim generacijama. Nefinancijski izvještaji poduzeća se razlikuju, jer sadrže informacije koje su bitne njima i njihovim dionicima, sva tri prikazana izvješća iz tri različitih poduzeća prilikom izvještavanja oslanjali su se na GRI Standarde i sva tri izvješća dobro opisuju ekonomske, društvene i okolišne aspekte na koje njihovo poduzeće utječe, postoji još mjesta za napredak u smislu obuhvaćanja više informacija i cjelovitog izvještavanja, no vidi se uloženi trud u provođenju i promoviranju društvene odgovornosti.

6. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

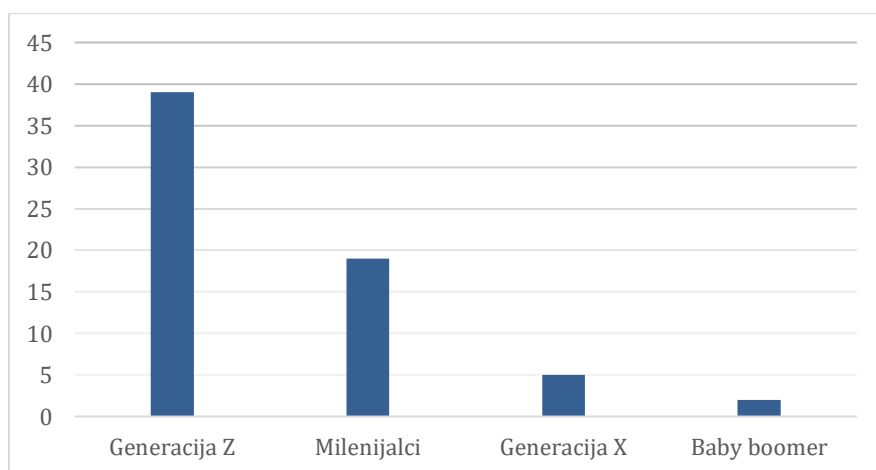
U radu su naveden motivi, koristi i važnost nefinancijskog izvještavanja i provođenja održivih praksi od strane poduzeća. Najveća motivacija poduzećima da to i čine jesu dionici, odnosno korisnici nefinancijskih izvještaja. Uz investitore, dobavljače i druge partnere, postoje korisnici usluga ili proizvoda koji svojim stavovima utječu na ponašanje određenog poduzeća. Cilj istraživanja bio je ispitati stavove potrošača vezane uz održive prakse.

H_0 : Potrošačima su prilikom kupovine proizvoda važni čimbenici održivosti, više vrednuju proizvode koji doprinose okolišnoj i društvenoj održivosti.

6.1. Opis uzorka

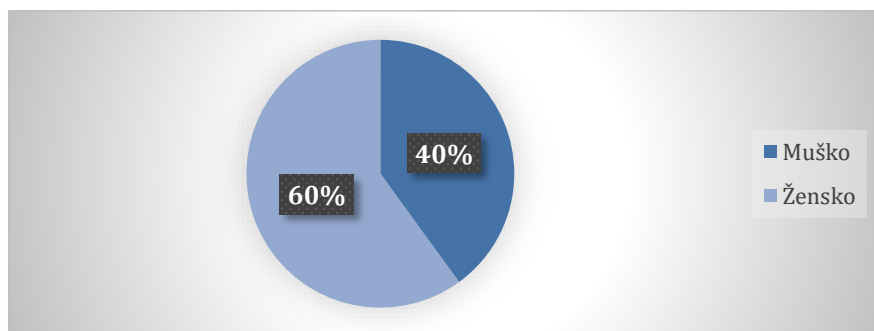
Od 65 ispitanika najmlađi je 2006. godište, dok je najstariji 1952. godište. U anketi prevladava generacija Z, točnije od 65 ispitanika, 60% pripadaju generaciji Z, 29% ispitanika su milenijalci, 8% pripadaju generaciji X te 3% ispitanika jesu generacija baby bommera. Od čega su 26 ispitanika muškarci, a 39 ispitanica žene.

Graf 3. Struktura ispitanika prema generaciji

Izvor: izrada autorice

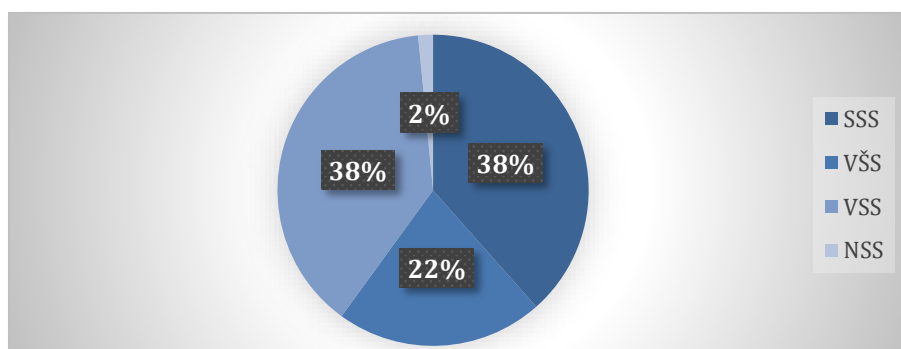
Graf 4. Struktura ispitanika prema spolu

Izvor: izrada autorice

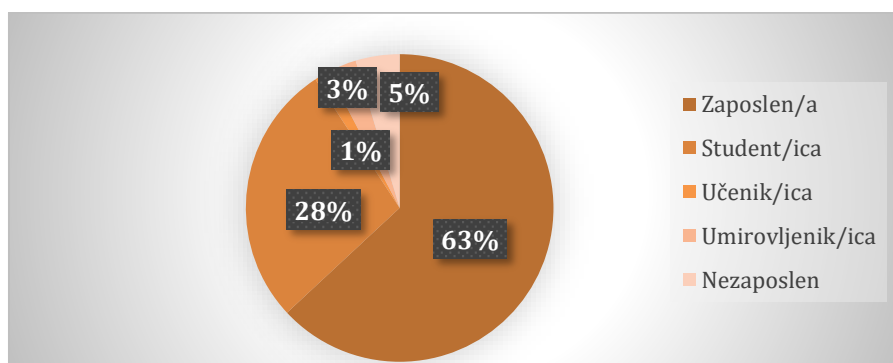
U istraživanju jednak je broj ispitanika sa visokom stručnom spremom (25), i srednjom stručnom spremom (25), zatim slijede ispitanici sa višom stručnom spremom (14) i osnovna škola (1). Od 65 ispitanika najviše ih je zaposleno (41) i studenata (18).

Graf 5. Udio ispitanika prema stupnju obrazovanja

Izvor: izrada autorice

Graf 6. Udio ispitanika prema statusu

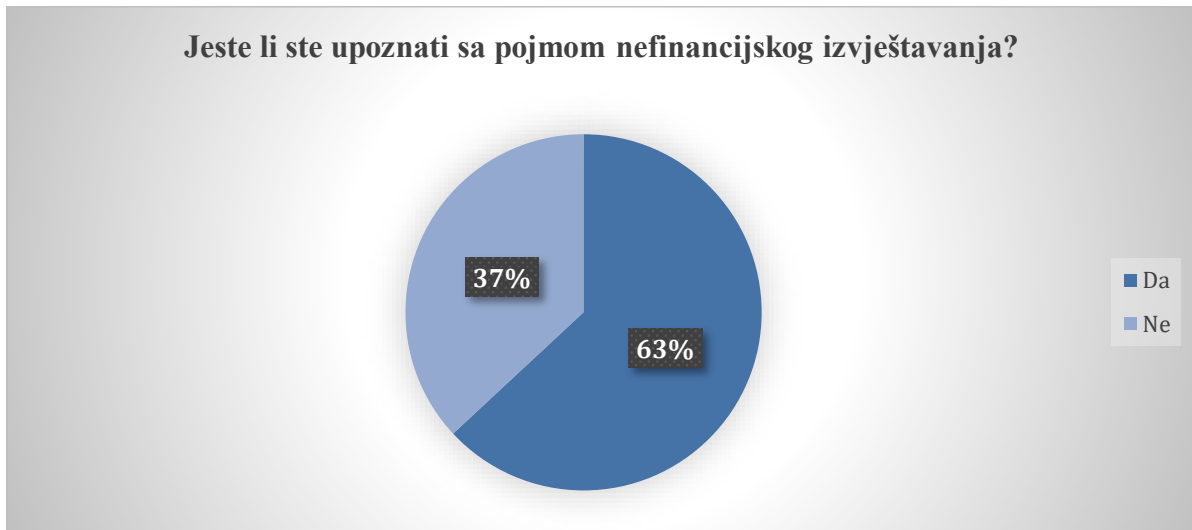

Izvor: izrada autorice

6.2. Rezultati istraživanja

U anketi su postavljena sedam pitanja povezana uz donošenje odluka ispitanika na temelju raznih čimbenika, u svrhu ispitivanja jesu li im bitni čimbenici održivosti prilikom kupovine proizvoda. Prvo pitanje bilo je vezano uz poznavanje pojma nefinancijskog izvještavanja.

Graf 7. Poznavanje pojma nefinancijskog izvještavanja

Izvor: izrada autorice

Na pitanje da li su upoznati sa pojmom nefinancijskog izvještavanja, 41 ispitanik odgovorio je da je upoznat, dok 24 ispitanika nisu upoznati sa navedenim pojmom. Iako na malom uzorku rezultati poznavanja pojma su zadovoljavajući. Uzeti su pojedinačni odgovori ispitanika i na temelju njihovih godina i stupnja obrazovanja zaključeno je kako u poznavanju pojma prevladavaju osobe sa visokom stručnom spremom koji prema dobi pripadaju generaciji Z, te su ženskog spola.

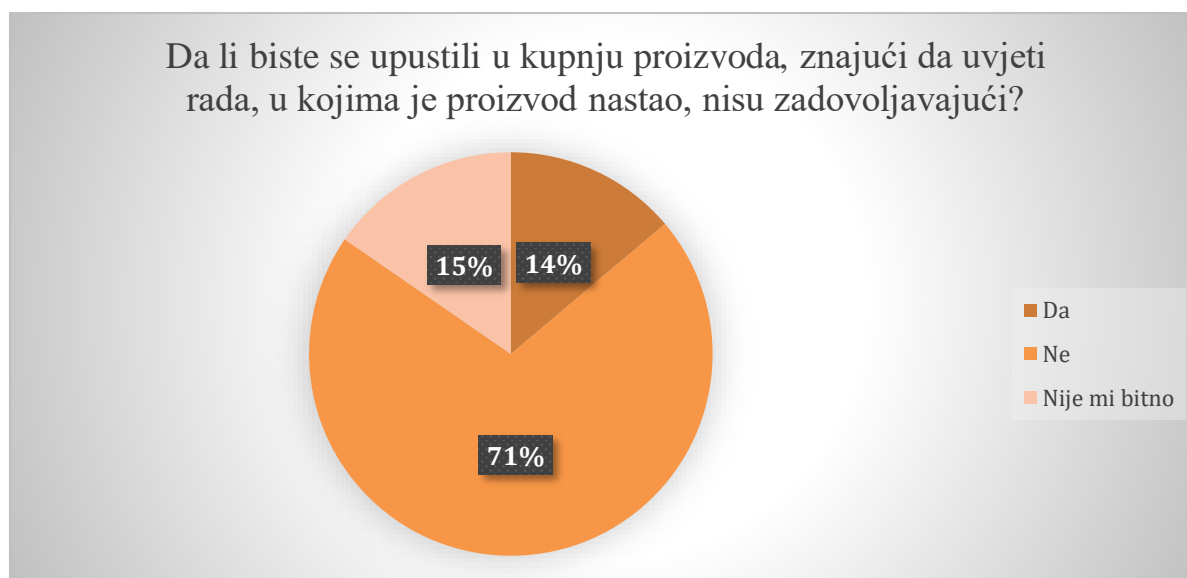
Graf 8. Najvažniji čimbenici

Izvor: izrada autorice

Većina ispitanika smatra kako je kvaliteta proizvoda i niska cijena istoga od najveće važnosti za njih prilikom kupovine proizvoda ili usluga, međutim na trećem mjestu sa malom razlikom je čimbenik održivosti. Točnije 43% ispitanika smatra kako je važna kvaliteta proizvoda, druga najvažnija stavka je niska cijena proizvoda, zatim održivost, uvjeti rada u kojim je proizveden i na zadnjem mjestu jesu porijeklo i eko certifikat proizvoda. Kvaliteta je veoma važna stavka, isto tako pri donošenju odluka potrošači bi trebali uzimati u obzir čimbenike održivosti, prije nego nisku cijenu proizvoda. Niska cijena proizvoda u principu za posljedicu ima lošiju kvalitetu, masovna proizvodnja istoga, postavlja se pitanje u kakvim uvjetima je proizvod proizveden, odnosno u kakvim uvjetima rade zaposlenici koji izrađuju proizvod, koji resursi su iskorišteni za izradu istog i na koji način. Od 65 ispitanika, njih 17 je označilo čimbenik način i uvjeti u kojima je proizveden proizvod kao važan prilikom kupovine proizvoda. Održivost je danas sve bitniji čimbenik i poduzeća se pozivaju na odgovornost, isto tako korisnici proizvoda i usluga, morali bi se osvijestiti i dati doprinos održivom razvoju, na način da u svoje odluke prilikom kupovine na prvo mjesto stave čimbenike održivosti, a ne isključivo nisku cijenu.

Graf 9. Uvjeti u kojima je proizvod proizveden

Izvor: izrada autorice

Pozitivna strane je, da na pitanje da li bi se upustili u kupovinu proizvoda znajući da nije proizveden u zadovoljavajućim uvjetima rada, 70,8% ispitanika je izjavilo kako ne bi, 15,4% ispitanika izjavilo je da im taj čimbenik nije bitan, a 13,8% ispitanika bi se upustilo u kupnju bez obzira na nezadovoljavajuće uvjete rada i okolnosti u kojima je proizvedeno. Prema pojedinačnim odgovorima ispitanika, zaključeno je kako su ispitanici, koji su izjavili da im taj čimbenik nije bitan ili da bi se upustili u kupnju znajući za takve uvjete, srednje stručne spreme i muškoga spola, te pripadaju generaciji Z. Uvjeti rada jesu također tema nefinancijskog izvještavanja. Poduzeća bi trebala izvještavati što konkretno rade za svoje zaposlenike, da bi poboljšali njihove uvjete rada. Iako je u Hrvatskoj pitanje uvjeta rada dosta uređeno, ta problematika je i dalje aktualna, posebice u zemljama trećeg svijeta. Danas je teško prekriti neetična ponašanja od strane poduzeća i dalje svjedočimo teškim uvjetima rada za proizvode koje svakodnevno kupujemo i koristimo, jedan od načina na koji možemo urediti ovo pitanje je da donosimo pametnije odluke i primjenjujemo principe održivosti prilikom kupovine proizvoda ili usluga.

Graf 10. Uključivanje aspekta okoliša i društva od strane poduzeća

Izvor: izrada autorice

69,2% ispitanika izjavilo je kako im je bitno da poduzeća u svoje odluke i aktivnosti uključuju pitanja vezana uz utjecaj na okoliš i društvo, 29,2% izjavilo je kako ne razmišljaju o tome, dok malom postotku ispitanika to nije bitno, u odgovoru kako ne razmišljaju o tome ili im nije bitno, prevladavaju muškarci srednje stručne spreme, koji pripadaju generaciji Z. Većina ispitanika je izjavilo kako im je ovaj čimbenik bitan, sukladno tome može se pretpostaviti kako bi za te ispitanike bio važan i sam nefinancijski izvještaj poduzeća, koji bi služio kao dokaz da poduzeće uključuje okolišne i društvene čimbenike prilikom poslovanja i odlučivanja, što može stvoriti lojalan odnos između potrošača i poduzeća, na temelju dijeljenja zajedničkih vrijednosti u pogledu održivosti.

Graf 11. Preuzimanje odgovornosti utjecaja na okoliš i društvo od strane poduzeća

Izvor: izrada rada autorice

92,3% ispitanika smatraju da poduzeća trebaju preuzeti inicijativu u smanjenju onečišćenja okoliša. 3% ispitanika smatra kako ne trebaju, a 5% ispitanika smatra da poduzeća uopće nemaju negativan utjecaj na okoliš. U izjavi da smatraju da poduzeća nemaju utjecaj na onečišćenje okoliša prevladavaju žene sa srednjom stručnom spremom koje pripadaju generaciji milenijalaca, dok u izjavi da poduzeća ne trebaju preuzeti inicijative prevladavaju muškarci koji pripadaju generaciji Z. Ipak, smatram kako zadovoljavajući broj ispitanika ima svijest o utjecaju poduzeća na okoliš i smatraju ih odgovornim u preuzimanju inicijativa kako bi se smanjilo onečišćenje.

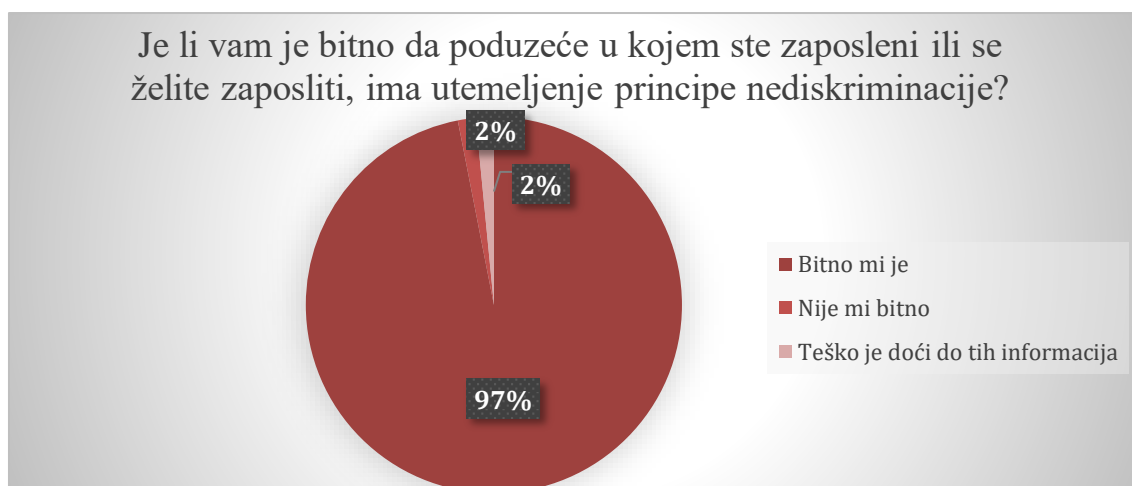
Graf 12. Anti-diskriminacijske politike poduzeća

Izvor: izrada autorice

Većini ispitanika bitno je da poduzeća imaju utemeljene principe protiv diskriminacije prema potrošačima i zaposlenicima, što znači jednakost prema svim rasama, spolovima, državljanima i slično. Točnije 92.3% ispitanika ocjenjuje čimbenik kao bitan, dok 5% ispitanika smatra kako im to nije bitno. Iako diskriminacija često može biti prekrivena, ima slučajeva gdje je ona vidljiva, ukoliko se zaposlenici ponašaju prema potrošačima na način da ih diskriminiraju to može dovesti do skrivenih troškova gubljenja potrošača i loše reputacije, isto tako ukoliko poslodavac pokazuje znakove diskriminacije prilikom zapošljavanja zaposlenika, diskriminacija može biti prema spolu, dobi, rasi, religiji i dr. U izjavi da im nije bitno da poduzeća imaju uspostavljenje principe i politike anti-diskriminacije prevladavaju muškarci srednje stručne spreme, koji pripadaju generaciji Z.

Graf 13. Anti-diskriminacijske politike poduzeća u svrhu zaposlenja

Izvor: izrada autorice

Isto tako u korelaciji s prethodnim grafom 96,9% ispitanika je izjavilo kako im je važno da poduzeća u kojima su zaposleni ili se žele zaposliti imaju utemeljene principe protiv diskriminacije. Pojedini izjavljuju kako je do tih informacija teško doći, upravo zato je nefinancijski izvještaj pravi instrument, koji zahtjeva od poduzeća da izvješćuju o tim podacima u društvenoj kategoriji. Manji broj ispitanika izjavljuje kako im to nije bitno, to su muškarci, srednje stručne spreme koji pripadaju generaciji Z.

6.3. Kritički osvrt

Cilj istraživanja bio je ispitati hipotezu jesu li ljudima bitni čimbenici održivosti, prilikom kupovine proizvoda. U istraživanju prevladavaju osobe od 16 do 27 godina, jednak je broj osoba sa srednjom stručnom spremom i visokom stručnom spremom, te je više žena pristupilo ispunjavanju ankete. U anketi je postavljen niz pitanja koja su vezana uz čimbenike održivosti u cilju ispitivanja stavova ispitanika o njihovoj važnosti za njih. Veći dio ispitanika izjavilo je kako su upoznati sa pojmom nefinancijskog izvještavanja. Na pitanje koji su čimbenici važni za njih prilikom kupovine proizvoda ili usluga većina ispitanika odgovorilo je da su to kvaliteta proizvoda, zatim niska cijena i na trećem mjestu održivost. U odgovorima nisu bili isključeni uvjeti rada i način u kojem je proizvod proizveden, ispitanici su se najmanje opredijelili za porijeklo proizvoda i eko certifikat. Iako su prilikom odgovora na navedeno pitanje u manjoj mjeri uključivali čimbenike održivosti, ispitanici su upitani da li bi kupili proizvod za kojeg znaju da uvjeti rada, u kojima je proizvod nastao, nisu zadovoljavajući, 46 ispitanika izjavilo je kako ne bi. Većina ispitanika je također izjavilo da im je bitno da poduzeća uključuju društvene i okolišne čimbenike u svoje odluke i aktivnosti, te da trebaju preuzeti inicijativu u smanjenju onečišćenja. Na pitanja vezana uz anti-diskriminacijske politike u poduzećima, većina ispitanika odgovorilo je kako su im ti čimbenici bitni. Činjenica je da i dalje postoje pojedinci koji zanemaruju ili odbacuju čimbenike održivosti kao važne, međutim oni su u navedenom istraživanju u manjini. Potvrđuje se hipoteza navedena u istraživanju, na temelju postavljenih pitanja i prikupljenih odgovora koja su većinom u pozitivnoj korelaciji sa izjavama vezanim uz održivost, može se zaključiti kako su većini ispitanika bitni čimbenici održivosti.

7. ZAKLJUČAK

Održivost je ključna tema posljednjih nekoliko godina. Činjenica je da se pojavljuju razni izazovi vezani uz klimatske promjene, potencijalnih nestašica resursa, zagađenja i sličnih problema. Zbog navedenih izazova, razvijaju se razne prakse, projekti i inicijative koji će pomoći u rješavanju i kontroliranju navedenih izazova. Društveno odgovorno poslovanje jedna je od praksi koja se nastoji proširiti i uvrstiti u svakodnevno poslovanje poduzeća, u svrhu smanjenja negativnih utjecaja i povećanje pozitivnih. Nadalje, javlja se potreba za izvještavanjem što konkretno poduzeća rade kako bi smanjile negativne učinke, uključuju li okolišne i društvene aspekte u svoje strategije, ciljeve, odluke i svakodnevne aktivnosti, za to služi nefinancijski izvještaj. U ovom radu naglasak je na nefinancijsko izvještavanje, njega možemo definirati kao alat kojim se postiže društveno odgovorno poslovanje, odnosno održivost. Iako mnogi misle kako nefinancijsko izvještavanje beneficira samo dionicima poput dobavljača, investitora, potrošača, lokalne zajednice, istina je kako nefinancijsko izvješće ima prednosti ne samo za navedene dionike, već i za sama poduzeća, jer pomoću nefinancijskog izvješća poduzeća mogu identificirati ključne rizike za poslovanje i segmente za napredak istoga. Nefinancijsko izvješće je također živi dokument i on se mijenja konstantno. Zato je potrebno da poduzeća budu u korak s vremenom, kako bi bile konkurentnije i izvještavale o nefinancijskim informacijama na pravodoban način. Poduzeća se susreću s raznim izazovima prilikom nefinancijskog izvještavanja jedan od njih je prelaženje na automatizaciju. Međutim, stupanj automatizacije će ubrzati procese i učiniti ih točnijima, uz to poduzeća se trebaju fokusirati na poboljšanje učinkovitosti prikupljanja podataka, postoje razni izazovi za poduzeća u segmentu održivosti i nefinancijskog izvještavanja ali svaka promjena na bolje bitna je za napredak u navedenim područjima.

Iako su prema Zakonu samo određena poduzeća obvezna nefinancijski izvještavati, sve više se širi praksa nefinancijskog izvještavanja među ostalim poduzećima. Najveći problem predstavlja nejasna slika kako bi izvješće trebalo izgledati, zato su postavljene razne smjernice i Standardi kako bi pomogli poduzećima pri izradi izvještaja. Europska Direktiva 2014/95/EU utvrđuje pravila o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih trgovačkih društava. Na razini Republike Hrvatske navedeni zakonodavni okvir prati Ministarstvo financija koje je predmetnu obvezu ugradilo u Zakon o računovodstvu. GRI Standardi

su najzastupljenija metoda korištena prilikom izrade nefinancijskog izvješća, ono jasno postavlja okvire i daje smjernice od čega se ono mora sastojati i na koji način identificirati materijalne teme bitne za poduzeća. Iako se stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj poboljšava i dalje postoji mjesta za napredak u smislu veće involviranosti, inicijacije društveno odgovornih praksi i sveobuhvatnijeg izvještavanja. Nacionalna studija koja se provodi u Hrvatskoj svake dvije godine, uvelike pomaže u prikazu stanja nefinancijskog izvještavanja. Na temelju Nacionalne studije može se zaključiti da broj poduzeća koji nefinancijski izvješćuju u Hrvatskoj raste iz godine u godinu. Postoje primjeri dobre prakse, na koja se poduzeća mogu ugledati i ukoliko ne znaju kako izvještavati, mogu pogledati njihova izvješća koja su svima dostupna. Polako ali sigurno vidi se napredak u podizanju svijesti ljudi ali i poduzeća o važnosti implementiranja održivih metoda u poslovanje i odlučivanje. Bitni čimbenici koji motiviraju poduzeća da nefinancijski izvještavaju jesu razni dionici ali i sami potrošači, koji bi trebali u svoje odluke također implementirati utjecaj na društvo i okoliš i zahtijevati od poduzeća da nefinancijski izvješćuju. Istraživanje koje je provedeno u radu, dokazuje kako ljudi sve više obraćaju pažnju na ESG čimbenike, s obzirom na tu činjenicu sve je bitnije da poduzeća iskazuju na neki način svoje utjecaje na društvo i okoliš i u tome im može pomoći nefinancijsko izvještavanje. Nefinancijsko izvještavanje olakšava komunikaciju između poduzeća i dionika, te uključivanjem tema koje su bitne dionicima gradi se lojalan odnos.

LITERATURA

POPIS KNJIGA

- Jalšenjak B., Krkač K., Poslovna etika, korporacijska društvena odgovornost i održivost, II. izdanje, Zagreb, (2016).
- Kotler P., Lee N., Društveno odgovorno poslovanje (Suvremena teorija i najbolja praksa) II. izdanje, Zagreb, (2011).

OSTALI IZVOR

- Araluce F., Koristi nefinancijskog izvještavanja, nastavljajući s usklađenošću, "Benefits of non-financial reporting, going ahead the compliance", (2018.) Dostupno na [Benefitsof non-financialreporting, going ahead the compliance – dReport in English](#)
- Begić J., Važnost nefinancijskog izvještavanja s naglaskom na mala i srednja poduzeća, (2016.), Dostupno na [Važnost Nefinancijskog izvještavanja u RH s naglaskom na mala i srednja poduzeća \(hup.hr\)](#)
- Eccles R.G., Ioannis I., Serafei G., Utjecaj korporativne održivosti na organizacijske procese i uspješnost "The Impact of Corporate Sustainability on Organizational Processes and Performance." Management Science/Znanost o upravljanju 60, no./br. 11 2835–2857. (2014.), Dostupno na [eccles.ioannou,serafeim the-impact-of-corporate-sustainability SSRN-id1964011.pdf \(harvard.edu\)](#)
- Ericsson Nikola Tesla d.d., Godišnji izvještaj 2020. Ericsson Nikola Tesla, (2021.), [028494e9-4971-4b23-ae73-8765148ec027 \(ericsson.hr\)](#)
- Filantropija, Društveno odgovorno poslovanje DOP, (2016.) Dostupno na [Filantropski fond - Zajedno za zajednicu \(filantropija.hr\)](#)
- Friedman M., Društvena odgovornost poslovanja je povećati svoju dobit, "The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits, The New York Times Magazine", (1970.), Dostupno na [A Friedman doctrine-- The Social Responsibility Of Business Is to Increase Its Profits - The New York Times \(nytimes.com\)](#)

- Gibson H. C., Financijsko izvješće i analiza (korištenje financijskih, računovodstvenih podataka), “*Financial Reporting & Analysis (Using Financial Accounting Information)*”, XI. izdanje, LEAP Publishing Services, Inc., Sveučilište Toledo, (2009.), Dostupno na https://zu.edu.jo/UploadFile/Library/E_Books/Files/LibraryFile_91615_13.pdf
- Greenstoneplus, Pet nefinancijskih izazova prilikom izvještavanja sa kojima se susreću specijalisti u području DOP-a, “*5 non-financial reporting challenges that CSR professionals are facing*”, (2014.), Dostupno na [5 non-financial reporting challenges that CSR professionals are facing \(greenstoneplus.com\)](https://www.greenstoneplus.com/5-non-financial-reporting-challenges-that-csr-professionals-are-facing/)
- Hrvatska gospodarska komora, O projektu indeks DOP-a, (2010.), Dostupno na [Društveno odgovorno poslovanje \(hgk.hr\)](https://www.hgk.hr/dokumenti/društveno-odgovorno-poslovanje)
- Hrvatska gospodarska komora, Razvoj projekta Indeks DOP-a, (2010.), Dostupno na [Povijest projekta « Društveno odgovorno poslovanje \(hgk.hr\)](https://www.hgk.hr/dokumenti/povijest-projekta-društveno-odgovorno-poslovanje)
- Hrvatska gospodarska komora, Obveze vezane za izradu nefinancijskog izvješća, (2022.), Dostupno na [obveze-nefin-izvjesce5a93d387eddcf.pdf \(hgk.hr\)](https://www.hgk.hr/dokumenti/obveze-nefin-izvjesce5a93d387eddcf.pdf)
- Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, 10 godina provedbe projekta, Zagreb, (2018.), Dostupno na [indeks-dop-a10-godina-provedbe-projekta5c0532d763c50.pdf \(hgk.hr\)](https://www.hgk.hr/dokumenti/indeks-dop-a10-godina-provedbe-projekta5c0532d763c50.pdf)
- Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, Nefinancijsko izvještavanje, (2022.), Dostupno na [Nefinancijsko izvještavanje- HRPSOR](https://www.hrpsor.hr/nefinancijsko-izvjestavanje)
- Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, Nefinancijski izvještaji hrvatskih poduzeća, (2022.), Dostupno na [Nefinancijski Izvještaji hrvatskih poduzeća - HRPSOR](https://www.hrpsor.hr/nefinancijski-izvjestaji-hrvatskih-poduzeca)
- Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017. i 2018. godinu, (2019.), Dostupno na [Nacionalna studija NFI 2017:18.pdf - Google Drive](https://www.hup.hr/nacionalna-studija-nfi-2017-18)
- Hrvatska udruga poslodavaca, Predstavljena Druga nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2022.), Dostupno na [Predstavljena Druga nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu - Hrvatska udruga poslodavaca \(hup.hr\)](https://www.hup.hr/predstavljena-druga-nacionalna-studija-o-stanju-nefinancijskog-izvjesccivanja-u-republici-hrvatskoj-za-2019-i-2020-godinu)

- Hrvatska udruga poslodavaca, Nacionalna studija nefinancijskog izvještavanja o stanju u Hrvatskoj za 2019. i 2020. godinu, (2021.), Dostupno na <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/anita-dzapo/2022/studija-o-nfi-za-2019-i-2020.pdf>
- Institut za društveno odgovorno poslovanje, 17 Ciljeva održivog razvoja, (2022.), Dostupno na [17 Ciljeva održivog razvoja - IDOP](#)
- Institut za društveno odgovorno poslovanje, Izvještavanje o održivosti - Kako vam možemo pomoći?, (2022.), Dostupno na [Izvještavanje o održivosti-Kako vam možemo pomoći? - IDOP](#)
- Institut za društveno odgovorno poslovanje, Što je nefinancijsko izvještavanje ili izvještavanje o održivosti?, (2022.), Dostupno na <https://idop.hr/sto-je-nefinancijsko-izvjestavanje-ili-izvjestavanje-o-odrzivosti/>
- Krivačić D., Antunović M., Nefinancijsko izvještavanje: Novi izazov za korporativne računovodstvene sustave, Vol. No 3-4, (2018.), Dostupno na [Zbornik veleuciliste 3-4 2018 KB.indd \(srce.hr\)](#)
- KPMG, Došlo je vrijeme: KPMG-ovo istraživanje o izvješćivanju o održivosti 2020. "The Time Has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020.", (2021.), Dostupno na [The Time Has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020 \(assets.kpmg\)](#)
- Laslavić Ž., Vodič za nefinancijsko izvještavanje: stižu novi standardi, Lider Media, (2021.), Dostupno na [Vodič za nefinancijsko izvještavanja: Stižu novi standardi \(lidermedia.hr\)](#)
- Matešić M., Pavlović D., Bartoluci D., Društveno odgovorno poslovanje, Zagreb, VPŠ Libertas, (2015.), Dostupno na [981956.DOP.pdf \(irb.hr\)](#)
- Mladika H., Valenta I., Integrirano izvještavanje - nova platforma korporativnog izvještavanja, *Zbornik radova (Journal of Economy and Business)*, XXIII., (2017.), Dostupno na <https://doi.org/10.46458/27121097.2017.23.166>
- Nacionalni portal za društveno odgovorno poslovanje, (2022.), Dostupno na <http://www.dop.hr/?p=662>

- Nelson M., Važnost nefinancijskih performansi za investitore, “*The Importance of Nonfinancial Performance to Investors; Harvard Law School Forum*”, (2017.), Dostupno na [The Importance of Nonfinancial Performance to Investors \(harvard.edu\)](https://www.harvard.edu)
- Odgovorno. Hr, 17 ciljeva održivog razvoja – AGENDA UN 2030., (2016.), Dostupno na [17 ciljeva održivog razvoja - AGENDA UN 2030. • odgovorno.hr - društvena odgovornost / DOP / Dobra Hrvatska](https://odgovorno.hr)
- Omazić M. A., Markota Vukić N., Ravlić Ivanović I., Cigula K., Marszlek V., Rosler B., Analiza stanja nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj 2017. i 2018. // *Socijalna ekologija*, 29 (2020.), Dostupno na [351952 \(srce.hr\)](https://srce.hr).
- Osmanagić Bedenik N., Barišić P., Nefinancijsko izvještavanje: Teoretski i Empirijski dokazi, “*Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence*”, (2019.), Dostupno na [Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence | IntechOpen](https://www.intechopen.com)
- Peterdy K., ESG Okoliš, društvo i upravljanje – pregled i okvir, “ESG Environmental, Social and Governance – Overview and Framework”, (2022.), Dostupno na [ESG \(Environmental, Social and Governance\) - Overview and Framework \(corporatefinanceinstitute.com\)](https://www.corporatefinanceinstitute.com)
- Plećaš K., Kontinuirano izvještavanje o održivosti ključni je pokazatelj uspješnosti, (2021.), Dostupno na [KONTINUIRANO IZVJEŠTAVANJE O ODRŽIVOSTI KLJUČNI JE POKAZATELJ USPJEŠNOSTI • Društveno odgovorno poslovanje u Hrvatskoj - Dop.hr](https://www.dop.hr)
- Podravka d.d., Izvješće o održivosti za 2016. godinu, (2017.), Dostupno na [6f76f99fc3e1ab2762b92203f4c13062.pdf \(azureedge.net\)](https://www.azureedge.net)
- Republika Hrvatska, Ministarstvo financija, Predstavljena Nacionalna studija o stanju u nefinancijskom izvješćivanju u Hrvatskoj 2017. i 2018., (2019.), Dostupno na [Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Predstavljena Nacionalna studija o stanju u nefinancijskom izvješćivanju u Hrvatskoj 2017. i 2018. \(gov.hr\)](https://www.gov.hr)
- Sharma S., Potreba za novim Korporativnim modelom u novoj eri: Implikacije za financijski sektor, “*Need for a New Corporate Model in a New Era: Implications for Financial Sector*”, (2010.), Dostupno na [\(PDF\) Need for a New Corporate Model in a New Era: Implications for Financial Sector \(researchgate.net\)](https://www.researchgate.net)

- Sveučilište Oxford, Arabesque Partneri, Od dioničara do dionika, “*From the Stockolders to the Stakeholders*”, (2015.), Dostupno na [From the stockholder to the stakeholder.indd \(arabesque.com\)](#)
- Valamar Riviera d.d., Integrirano godišnje izvješće za 2021. godinu, (2022.), [Integrirano godišnje izvješće i održivo poslovanje za 2021. godinu - integrirano-godis-nje-izvjes-c-e-i-odrz-ivo-poslovanje-za-2021.pdf \(valamar-riviera.com\)](#)

Zakoni i Standardi:

- Europski parlament, Pravo trgovačkih društva, (2022.), Dostupno na [Pravo trgovačkih društava | Informativni članci o Europskoj uniji | Europski parlament \(europa.eu\)](#)
- Eur-LEX, Direktiva 2014/95/EU Europskog Parlamenta i Vijeća, od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (2014.), Dostupno na [EUR-Lex - 32014L0095 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)
- Republika Hrvatska Ministarstvo financija, Financijski izvještaji, Dostupno na [Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Financijski izvještaji \(gov.hr\)](#)
- Službena stranica Europske unije, Uredbe, direktive i ostali pravni akti, [Uredbe, direktive i ostali pravni akti \(europa.eu\)](#)
- Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15., 134/15. i 120/16., Dostupno na [Zakon o računovodstvu \(nn.hr\)](#)

POPIS TABLICA

Tablica 1. Postotak recikliranih materijala u grupi Podravka.....	47
Tablica 2. Pokazatelji potrošnje vode i energenata u Grupi ENT.....	51
Tablica 3. Broj stipendiranih učenika od strane Valamara (2021).....	56

POPIS SLIKA

Slika 1. Ciljevi održivog razvoja.....	12
Slika 2. Primarne prednosti nefinancijskog izvještavanja.....	15
Slika 3. Finkove točke – ESG Izjave.....	16
Slika 4. Nefinancijska izvedba poduzeća.....	19
Slika 5. Udio nefinancijskih izvješća prema vrsti okvira za izvještavanje.....	42
Slika 6. Dobrovoljno objavljeni nefinancijski izvještaji.....	43
Slika 7. Udio poduzetnika čija su poduzeća povezana s ciljevima održivog razvoja...	44
Slika 8. Broj poduzeća u Indeksu DOP-a prema veličini (2008.-2017.).....	45
Slika 9. Upotrijebljeni materijali u Grupi Podravka.....	46
Slika 10. Potrošnja energije grupe Podravka u lokalnoj zajednici Koprivnice.....	48
Slika 11. Obujam ispuštene otpadne vode grupa Podravka u RH prema odredištu...	48
Slika 12. Utjecaj grupe Podravka na zapošljavanje u prehrambenoj i farmaceutskoj industriji na nacionalnoj i lokalnoj razini.....	50
Slika 13. Udio domaćih i uvoznih sirovina u Valamaru Riviera.....	54
Slika 14. Kretanje emisija stakleničkih plinova u Valamar Rivieri.....	55

POPIS GRAFIKONA

Graf 1. Vrste izvješća uključena u analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj (2017./2018.).....	41
Graf 2. Vrste izvješća uključena u analizu stanja nefinancijskog izvješćivanja u Hrvatskoj (2019./2020.).....	42
Graf 3. Struktura ispitanika prema generaciji.....	58
Graf 4. Struktura ispitanika prema spolu.....	59
Graf 5. Udio ispitanika prema stupnju obrazovanja.....	59
Graf 6. Udio ispitanika prema statusu.....	59
Graf 7. Poznavanje pojma nefinancijskog izvještavanja.....	60
Graf 8. Najvažniji čimbenici.....	60
Graf 9. Uvjeti u kojima je proizvod proizveden.....	61
Graf 10. Uključivanje aspekta okoliša i društva od strane poduzeća.....	62
Graf 11. Preuzimanje odgovornosti utjecaja na okoliš i društvo od strane poduzeća..	63
Graf 12. Anti-diskriminacijske politike poduzeća.....	64
Graf 13. Anti-diskriminacijske politike poduzeća u svrhu zaposlenja.....	65

SAŽETAK

Radi sve većih negativnih utjecaja na okoliš i društvo i provedbe modela poslovanja koji u cilju ima isključivo stvaranje profita i maksimiziranje financijske koristi za dionike, s vremenom se javljaju razni problemi, sve vidljivije negativne posljedice aktivnosti poduzeća koji ne integriraju brigu za okoliš i društvo. Građani postaju sve više svjesni tih posljedica te se kroz godine pojavljuju modeli koji uključuju društvenu odgovornost. Poduzeća se pozivaju da prilikom donošenja odluka i provođenja poslovnih aktivnosti uzmu u obzir razne aspekte, ne samo ekonomske. Nefinancijski izvještaj je alat koji pomaže u prikazivanju aktivnosti poduzeća i njihov utjecaj na cjelokupni okoliš, a i društvo. Ono što predstavlja najveći problem tvrtkama kod nefinancijskog izvještaja jest struktura, mnogim poduzećima je nejasno kako ono mora izgledati i što sve mora sadržavati. Zato su postavljeni međunarodni okviri ili Standardi koja poduzeća mogu primjenjivati prilikom izrade svog nefinancijskog izvješća. Nefinancijsko izvještavanje u Hrvatskoj je od 01. siječnja 2017. godine je prema Zakonu o računovodstvu postalo zakonska obveza za određene poslovne entitete. Nadalje se stanje u Hrvatskoj brzo razvija u pogledu nefinancijskog izvještavanja, no postoji još mjesta za napredak u pogledu društveno odgovornih poslovanja i samog nefinancijskog izvještavanja.

Ključne riječi: Nefinancijsko izvještavanje, Standardi, okoliš, društvo, dionici

SUMMARY

Due to the increasing negative impacts on the environment and society, because of implemented business models that aims solely to generate profits and maximize financial benefits for stakeholders, various problems arise over time. Negative consequences of these business models that do not integrate environmental and social impacts in their decision-making, have become visible, so over the years various models that include environmental and social responsibility have emerged and inviting companies to take into account those aspects when making decisions and conducting business activities. As a tool that helps showing the activities of companies and their impact on the environment and society, a Non-Financial Statement emerges. The biggest problem about non-financial statement for companies is its structure itself, many companies are unclear what it must look like and what it must contain. That is why international frameworks have been set, or Standards that companies can apply when making their non-financial statement. Since 1st January 2017, non-financial reporting in Croatia has become a legal obligation for certain business entities under the Accounting Act. Furthermore, the situation in Croatia is developing rapidly in terms of non-financial reporting, but there is still room for improvement in terms of corporate social responsibility and non-financial reporting itself.

Keywords: Non-financial reporting, Standards, environment, society, stakeholders